

АНДРІЙ КОКОТЮХА

ТЕМНІ ТАЄМНІЦІ

Андрій Кокотюха
Темні таємниці

*Ця книга – художній твір. Усі події
вигадані автором.*

*Будь-які збіги з прізвищами реальних осіб
та фактами, котрі мали місце в житті,
– випадкові.*

Він вийшов із хижі й рушив до колодязя. Ворони, мов незмінні вартові, як і раніше стерегли заросле бур'яном поле за колючим дротом. У їхніх рухах було щось механічне, вони нагадували бляшаних птахів, виставлених у вітринах магазину іграшок, синюваті дзьоби блискали металом. Вони, мов за командою, повернули голови в бік Жульєна, утупившись у нього ґудзиками очиць, і в них читалося: «Ну що, приятелю, тут ми – в себе. Побачимо, що буде з тим, хто насмілиться нас потурбувати».

Серж Брюссоло. Зимові жнива

Пролог

Утікач

Його звуть Євгеном, йому двадцять шість років, він тікає від неминучої смерті.

Утікач покладав надії на світлу, місячну й зоряну ніч. Удень ще міг дати собі раду. Хоч справді переоцінив свої можливості вродженого містянина, думаючи, що зможе прижитися на природі, далеко від цивілізації. Коли ж подумки, а частіше – пошепки молив Бога, у якого дотепер не вірив, аби Він, добрий та милосердний, вивів із хаш, котрі раптом стали непролазними, ближче до асфальту.

Де дорога – там машини, де машини – там люди.

Євгенові хотілося добігти до них чимшвидше.

Він знав: утечу вже помітили й напевне відрядили погоню.

Кілька разів зупинявся, переводячи подих. Адже задихатися почав одразу, як стартонув, далось взнаки принципове ігнорування фізкультури й спорту. Колись піддався загальній моді на здоровий спосіб життя, навіть спробував бігати зранку. Вистачило на чотири дні, але просто так не здався – вирішив займатися вечорами. Тут набридло вже після другої спроби, і він написав у Фейсбук величезний текст. Висміяв усіх, хто прагне йти за буржуазними трендами й тому втрачає себе справжнього. Насправді є вищий шик іти проти течії. Не кожен може собі дозволити робити це й зізнаватися публічно – настільки, наскільки можна вважати публічним простір соціальних мереж.

Написав і забув.

Завжди викидав із голови зроблене вчора. Жити треба сьогодні, думати про завтра, дивитися вперед. Озиратися, рефлексувати нехай лишиться вибором невпевнених у собі, обтяжених купою комплексів. Євген навчив себе не зважати на чужі думки ще зі школи.

На свій п'ятнадцятий рік народження вперше втік із дому й дві доби тинявся Києвом, ночуючи на вокзалі. Вважав його ідеальним місцем: завжди повно людей, які прийшли сюди випадково, довго не затримуються й не звертають уваги одне на одного. Серед них можна розчинитися, стежити, лишаючись не поміченим, насичувати себе образами – те, що треба справжньому художнику.

Батьки шукали з міліцією, але марно. На третій день Євген повернувся, аби довести: нічого з ним не сталося, має котяче право ходити, де хоче, й жити сам по собі. Охоче погодився піти з мамою до якихось дорогих лікарів, чемно відповів на всі запитання, пройшов потрібні тести, дав зробити з собою купу різних процедур. Потім тішився з розгубленості дипломованих мозкоправів: нічого не знайшли, жодних відхилень, визнали психічно здоровим. Виписали якісь таблетки, Євген дисципліновано ковтав їх. А пропивши курс – знову подався з дому, цього разу на тиждень. Аби заспокоїти батьків, акуратно дзвонив двічі на день. Де спить, не казав, бо для чого комусь знати про нових знайомих, які пустили під крило. Нічого не вимагали, поводитися так само вільно, як він, плювати хотіли на зовнішні правила й умовності.

Відтоді Євген шукав себе.

Звідси – ота невдала спроба вписатися в здоровий спосіб життя.

Але саме після допису Євген знайшов Яну. Вона своїм здоровим життям пишалася, і вони доповнили одне одного. Так він вважав, а вона не заперечувала.

Незнайомка тоді написала: вони думають однаково, отже, однієї крові. Захотіла зустрітися. Це сталося ввечері того ж дня. Гуляли до ранку, лягли й прокинулися разом. Ще за дві доби вирішили ніколи не розлучатися.

Тепер Євген її кинув.

Спершу гризло зсередини. Адже мусив би придумати, як витягнути подругу з пастки, лише тоді накивати п'ятами разом. Щось підказувало: справжні чоловіки мають чинити саме так. Проте він знайшов причину, чому тікає сам, і довго переконував себе – усе

робить правильно. Швидко дістанеться до цивілізації й людей, приведе допомогу. Розкаже, що бачив, і Яну врятують.

Якщо ж схоплять і його, з надіями на треба прощатися.

Євгенові навіть не вступило в голову подумки просити в дівчини пробачення. Переживе тих кілька годин, поки Яна гадатиме, що її зрадили й кинули напризволяще. Щойно він влетить у лігво на поліцейській машині, щойно винесе дівчину на руках, вона все зрозуміє й переконається, хто насправді її герой.

Він укотре зупинився.

Відстані, які пробігав із кожним наступним відчайдушним ривком, ставали дедалі коротшими. Утікач задихався, йому бракувало повітря, він притулявся до найближчого стовбура й жадібно хапав повітря ротом, мовби викинута на берег риба. Одного разу підкосило, не втримався на ногах, упав на коліна, потім – на чотири. Ледве встиг упертися руками в землю, аби не заорати носом. Постояв так. Дочекався, поки в очах перестане рябіти. Далі труснув головою й неабияк здивувався власному вчинкові: раптом ліг на живіт, притулив до землі вухо.

Лежав і слухав, чи не чути гонитви.

Нічого не почув, але вставати не хотілося. Хоч спекотне літо стояло в розпалі, тут, у лісі, розкинутому в болотяній місцевості, ще й поблизу звивистої водойми, було вогко. Не холодно, проте Євген змокрів, футболка неприємно липнула до тіла, а джинси вже натирали в пахвині. Та все одно щасливий фінал кортіло отак влягтися й нікуди не бігти. Дочекатися світанку, адже влітку сонце сходить рано. Коли побіг, годинник на дисплеї мобілки показував початок дванадцятої. Телефони не забирали, бо там, куди занесло Євгена з Яною, стільниковий зв'язок не ловив. Тоді це не злякало й не зупинило. Навпаки, вони хотіли забратися чимдалі й з'єднатися з природою. Жити, як хочеться, і займатися лише тим, що могло прогодувати. Та й то – мінімально, обоє виявилися невибагливими до їжі.

Тепер же він шкодував про їхній вибір.

Усе ж зв'язок із зовнішнім світом треба мати.

Євген перевернувся на спину, витягнув телефон із кишені штанів, натиснув кнопку. Висвітився час: 01 : 30. Він тікав уже третю годину й відчував себе повністю знесиленим. Чим довше лежав, тим більше схилявся до думки: отак дочекатися світанку, насправді недовго лишилося. Потім рухатиметься далі, уже не блукатиме, ліс не здаватиметься лабіринтом із дерев та кущів, густих, колючих. Рано чи пізно дошкутильгає до траси. А вона десь близько, територія прикордонна, дорога міжнародного значення. Машин багато, котрусь та й зупинить. Як пощастить – нарветься на прикордонників. Це військові, діятимуть навіть ліпше за поліцію.

Плани перележати порушили комарі.

Євген намагався не зважати на прикрих комах. Відмахувався, поринувши у власні думки й будуючи план за планом, один кращий від одного. Та настала мить, коли комарині жала перетягнули на себе увагу й почали серйозно дошкуляти. Комахи неприємно дзижчали, лізли у вуха, мовби збиралися звити в кожному гніздо, атакували не захищені короткими рукавами руки. Футболка теж погано захищала – гострі жала штрикали крізь неї, вражаючи живіт, груди, спину. До того ж знизу долучилися розбуркані мурахи. Євген уявив себе героєм фільму жахів, якого обліплюють огидні, подібні до комашні монстри, збираючись обгризти його, ще живого, до кісток.

Він не стримався – вигукнув:

– Та пішли ви, зарази!

Миттю завмер, похололо. Злякався – почують, адже погоня може riskати десь поруч. Євген навіть зіщулювся, ліг на бік, підтягнув коліна до живота, скрутився в позі ембріона. Полежав так кілька хвилин, аж поки комарині й мурашині укуси не почали дошкуляти сильніше за переляк. Обережно розпрямився, далі став цапки, нарешті звівся на рівні. Обтрусився, намагаючись скинути невидимих у темряві мурах. Видихнув, рушив далі. Спершу йшов швидко, широко ступаючи, потім перейшов на біг підтюпцем.

Весь час Євген сунув навмання, дуже приблизно уявляючи, де знаходиться кінцева мета – дорога. Для нього зараз важливіше – забігти чимдалі звідти. Куди ноги виведуть, туди й вийде. Але в голові чітко, міцно вбилося: порятунок має бути в протилежному напрямку від пастки. Логіка така собі, кульгала на обидві ноги, та іншої Євген не знаходив. Якщо бігти далі від небезпечного місця, тримаючись при цьому прямо, не звертаючи нікуди, порятунок неодмінно буде на протилежному кінці шляху.

Він до кінця не вірив у власну теорію.

Тим більше здивувався, коли враз місячне сяйво вихопило спереду порожнечу замість обридлої лісової стіни. Деревя мовби розступалися перед утікачем. Кущі, навпаки, густішали й ніби тримали за одяг, намагаючись затримати зухвальця з останніх сил. Не пустити, скувати рухи, обплести руки й ноги – знову згадалися сцени з типового фільму жахів.

– Ану, нафіг! – відчайдушно рывкнув Євген, наче слова могли налякати підступні чагарі.

Дивно – більше заростів на шляху не виникало. Ніби були й раптом щезли. Кілька останніх метрів до шосе він не пройшов – пролетів і, уже ступивши на асфальт, знову поточився. Не встояв на ногах, гепнувся на п'яту точку, забився, незграбно завалився на бік. Полежав так, полегшено дихаючи й навіть нервово посміюючись. Збоку його смішки могли здатися ознакою божевілля. Проте Євген готовий був подивитися на тих, хто пережив те, що й він, і зберіг здоровий глузд.

Він навіть пишався собою зараз.

Доля далі доводила, що симпатизує відчайдухам. Лежачи, Євген ураз почув найкращі звуки в цілому світі – гудіння. До нього наближалася якась машина, і він швиденько підвівся, повернувся в напрямку шуму двигуна. Так виявив: стоїть недалеко від місця, де шосе повертає.

Наступної миті з-за повороту виринули дві яскраві фари. Євген уже не стримував себе – замахав руками, щось закричав, кинувся

навперейми.

З вигляду, легкове авто.

Водій скинув швидкість.

Але тільки для того, аби плавно, майстерно скрутити, оминаючи людину посеред дороги.

Євген улякнув й розгубленим поглядом провів того, хто мав би його врятувати. Не раз бачив щось подібне у фільмах про потерпілих у відкритому морі. Люди гойдалися на хвилях або в човні, або в рятувальному жилеті. Пливли навмання, виглядаючи корабель чи літак. А коли бачили те чи інше, починали горлати до хрипу, махати руками, звертати на себе увагу. Тільки ж марно, бо корабель пропливав поруч, літак зникав за хмарами, а жертву накривала хвиля розчарування. Аж до втрати сил та надії.

Хто завгодно – але не він.

Відчувши в собі незнані раніше сили, Євген міцно вперся ногами у тверде шосе. Розпростав плечі, труснув головою, зціпив зуби. Він уже на дорозі. Тут не ліс. Куди б не йшов, хоч як не заблукаєш. Марно спробував визначити, де північ, де південь, і так само без успіху пошукав Велику Ведмедицю серед розсипу зірок. Укотре обтрусився, обсмикнув краї футболки. Розвернувся в бік повороту, закрокував уперед.

Щойно завернув і пройшов з півсотні метрів, спереду знову долинув звук машини, що наближалася.

За хвилину моргнули фари. Євген рішуче став посеред дороги, маючи надію – тепер водій точно зупиниться, бо не захоче збивати перехожого. Але коли влякнув, розставивши ноги й стиснувши кулаки, майнуло: усе, за мить скінчиться. Бо авто не думало гальмувати й, схоже, не мало наміру об'їхати несподівану перешкоду. Тут у радіусі десятків кілометрів нема живої душі. Якщо збити людину, ніхто не побачить. Навіщо комусь убивати його на шосе, Євгена зараз не хвилювало. Ну, є така потреба – і по всьому.

Машина йшла на таран.

Гальма скреготнули, коли між машиною й людиною лишилося менш ніж десять метрів.

Євген не надто знався на марках, проте джип від інших автівок відрізняв.

Стояв і дивився на водія, мужика трошки за сорок, у плямистих штанах, армійських берцях та камуфляжній куртці з закасаними до ліктів рукавами. Той неквапом вийшов назовні, розміреним кроком наблизився до порушника його спокою. Євген не встиг розгледіти його рис: водій поклав ліву руку йому на плече, а правою затопив у живіт.

Потемніло.

Забракло повітря.

Євген зашипів, мов пробитий м'яч. Хотів опуститися на коліна. Плямистий не дозволив. Далі тримаючи, ударив знову. Легше, ніж спершу, та все одно боляче. Послабив хватку після третього удару. Дочекався, коли жертва сяде на асфальт. Потому міцно взяв за карк, потягнув угору, рвучи футболку й змушуючи звестися.

– Жити набридло? – питав тихо, навіть миролюбно. – Так ми це зараз виправимо.

– Я не... – разом із повітрям забракло слів.

– Що ти? Чого «не»?

– Не буду.

– Не будеш?

– Більше не буду... Так...

– Як це – так?

– Під машину... – й одразу, без переходу, боячись не встигнути, видихнув: – Убивають.

– Кого?

– Усіх, – вичавив, тут же виправився. – Там... убивають... Людей... Я втік.

– Звідки ти втік?

Євген махнув у напрямку лісу.

– Піщане. Це називається Піщане.

– Є таке, – тепер плямистий міняв гнів на милість, у голосі люті змінилася докором: – Для чого ти поперся туди? Нормальні люди там давно не ходять.

– Я... не хотів...

– Не хотів, але пішов. От же ж люди, – плямистий зітхнув. – Залазь, поїхали.

– Куди?

– Звідси.

– А Яна?

– Де твоя Яна? – водій покрутив головою. – Десь тут, у кущах сидить?

– Ні. Там...

– Тоді до чого вона тут? Сідай, кажу.

Плямистий неквапом розвернувся й посунув назад до джипа. Євгенові здалося – рятівник утратив до нього інтерес. Тож, укотре за останній час обтрусившись, підтюпцем подріботів за ним. Оббіг машину з лівого боку, без запрошення смикнув дверцята, забрався в салон. Тут пахнуло безпекою й затишком, Євген відчув себе мов удома чи принаймні за міцним фортечним муром. Водій вмотивувався на своєму місці, запустив двигун. Тримався на диво незворушно, ніби щонаочі доводиться підбирати втікачів на трасі.

– Куди їдемо? – поцікавився Євген.

– А тобі куди треба?

– Тобто?

– В лікарню чи в поліцію?

– Чому в лікарню?

– Значить, у поліцію.

Джип рушив прямо. Та минувши поворот, просто посеред шосе зробив коло й посунув, звідки приїхав. Євген озирнувся, потім глянув на рятівника.

– Ми де зараз?

– На трасі, – відрубав той.

– Я не... Тобто... Куди їдемо?

- Ти ж поліцію хотів. Шацьк там, – чоловік кивнув уперед.
- По ходу, я не туди йшов...
- Під ранок, може, до кордону б добрів.
- Кордону?
- Ой, хлопче, – плямистий похитав головою. – Вештаєшся лісом, а не знаєш, що тут до кордону з білорусами шапкою докинути.
- Та якось не думав.
- Дарма. Думати хоч іноді треба.
- Чуєте, – запитав Євген обережно, – а це, бува, не ота дорога?
- Яка – ота?
- Ну... Та сама. Проклята.
- Не знаю, про що ти.
- Ви ж наче місцевий.
- Тутешній. Не саме звідси, але в цих краях у мене дача. Або резиденція, зви, як хочеш.
- І нічого не чули про прокляту дорогу? На якій люди помирають?
- Коли вискакують під колеса, як оце ти, довго не живуть. Казки тут ні до чого. Просто з головою дружити треба. Зважати на дорозі, почув?

Євген кивнув і вирішив прикусити поки язика.

Спершу – врятуватися самому. Вдалося ніби. Далі – витягнути Яну. А вже потім, третім пунктом – проклята дорога. Дуже зацікавив його місцевий забобон.

Тримаючи кермо лівою, правою плямистий помацав біля себе. Дістав звідкись півлітрову почату пластикову пляшку мінералки. Спритно скрутив пальцями кришку, спорожнив двома великими ковтками. Пляшку недбало жбурнув назад. Може, і хотів кинути на сидіння, та вона впала на підлогу.

– Пити хочеш? – поцікавився, мовби згадавши, що в машині не сам.

Євген ураз відчув сухість у роті. Тут же дійшло: футболка волога від поту, хоч викручуй. Неприємно липнула до тіла, хотілося зняти, й

він так і зробив – стягнув, скрутив, поклав на коліна. Легше не стало, далі парило, та все ж відчув себе чистішим.

– Давайте.

– Штани ще зніми, – буркнув рятівник.

– Чого ви?

– Нічого. Воду сам бери, біля тебе ще одна пляшка.

Справді, Євген помацав із правого боку і натрапив у заглибині дверцят на таку саму півлітрівку, тільки повну.

– Дякую, – відкрутив, жадібно ковтнув, додав для чогось: – Я – Женя.

– На здоров'я.

Не ясно, що плямистий мав на увазі. Відповів на подяку чи дав зрозуміти – йому все одно, як звати випадкового пасажера. Схоже, рятівник узагалі був чоловіком неговірким. Підтримувати розмову, тим більше – із незнайомцем, навіть якщо той говорить про якісь жахіття, наміру не мав. Вів машину, дивився перед собою в темряву.

Євген зробив ще один великий ковток. Потім відкинувся на спинку сидіння. Те, що сталося сьогодні, раптом здалося поганим сном. І взагалі все відбувалося не з ним. Він лише сторонній глядач, зайняв місце в залі й із цікавістю споглядає моторошне шоу. Коли заплющити очі, усе скінчиться.

Повіки склепилися.

А коли знову розплющив очі – відчув дивну важкість у них.

Мовби до вій причепили малесенькі свинцеві гирьки.

Захотів протерти очі, та враз не відчув рук.

Наступної миті таки відчув – вони сплутані за спиною. – Спав би ще, чого ти, – почув над головою знайомий, до жаху знайомий голос.

Пахнуло лісом.

В очі вдарило світло відразу кількох ліхтариків. Їхні промені перехрестилися, мов лазерні мечі джедаїв. І він закричав.

– Забий йому чимось пащу, – впізнав голос плямистого водія.

– Ти привіз – ти й забивай, – мовили у відповідь.

Євген закрутив головою, намагаючись роздивитися. Хоч прекрасно знав, хто до нього говорить і хто всім заправляє.

– Далеко забіг? – тепер питали лагідно, так балакають із нерозумною малою дитиною. – Дурню, справді думав – вийде? Знаєш, скільки народу звідси вже тікало?

– Н-ні... – насилу вичавив.

– Я тобі скажу, як рідному: ніскільки. Звідси ще ніхто не втік. Самі йшли, з доброї волі – то не раз. Ми не тримаємо нікого зі своїх, кому раптом набридло тут і хто шукає ліпшої долі. Люди завжди йдуть туди, де краще. Але ви сюди прийшли самі. Силою ніхто не тягнув. Тому й піти геть просто так не вийде. Розумієш?

– Я нікому нічого не скажу! – вигукнув Євген, розуміючи марність обіцянки.

– Не скажеш, – легко погодився знайомий голос. – Бо тебе не спитають.

– Де Яна?

– Яка тобі різниця? Ти ж залишив дівчину тут.

– Я не... – слова враз застрягли поперек горла.

– Мудро. Не бреш. Краще випий ще водички. Освіжися. Дві пари сильних рук підхопили його ззаду, підняли, посадили. Плямистий підсунув почату пляшку йому до рота. Євген не опирався. Слухняно вижлуктив до денця.

Заснув, поки допивав.

Тому й не відчув болю.

А ТИМ ЧАСОМ...

– Відпустіть мене. Будь ласка.

– Тебе ніхто не тримає, Яно. Ти вільна.

– Але я не можу піти звідси!

– Звідси – ні. Поки що. У межах цього місця можеш поводитися так вільно, як захочеш.

– Чому ви мене тут тримаєте?

– Усе зрозумієш колись. А як не зрозумієш – то й нехай собі. Пояснювати нічого не збираюся. Хіба можу тільки повторити: ти тут для власного блага.

– Я нічого не знаю! Я не хочу, чуєте! Не хочу!

– Ти не хочеш прожити довго й щасливо?

– Та почуйте мене нарешті! Я нічого не хочу! Нічого не знаю! Нікому нічого не скажу!

– Здається, про «не скажу» хтось уже говорив.

– Де Женя?

– Твій друг? Він кинув тебе й утік. Ми його шукаємо. Боюся, не знайдемо, надто спритний.

– Коли так, він добереться до людей і приведе допомогу! – Яночко, дівчинко моя, тобі тут уже допомагають. Скоро сама все зрозумієш, ще подякуєш. А щодо твого Жені... Він зіпсований, та не дурний. Тому нікого сюди не приведе.

– Чому ви так думаєте?

– Дитино, я знаю людей дуже добре. Зсередини, буквально. Для чого йому приводити поліцію? Щоб пояснювати, як кинув тебе напризволяще? Йому простіше зникнути, залягти на дно, забути тебе й це місце, мов поганий сон. Тому залиш надію, Яно. Їж, спи, гуляй, дихай свіжим повітрям. У нас тут унікальне повітря, мала б відчути. Стільки хворих вилікувало, і ще б лікувало, аби не... Добре, відпочивай. Не пробуй тікати, нічого не вийде. У Жені свого запитай.

– Ви про що? Женя ж утік! Самі щойно...

– Тихо, дівчинко моя. Ти почула лиш те, що тобі сказали. Думай, як усе це розуміти. Поки ось води випий, вона в нас цілюща.

Частина перша

Самітник кульгавий

1

Начальник поліції втомився.

Служба ніколи не була легкою, вимотувала вже з перших днів. Та Сергій Кушнірук двадцять п'ять років тому знав, куди йшов та чому присвятить своє подальше життя. Він ніколи не був романтиком. Тоді ще поліція називалася по-старому, звично – міліцією, і за пригодами юнак, котрий недавно демобілізувався з прикордонних військ, туди не йшов.

Причини були прозаїчними: мав змогу отримати службове житло.

Більше ніде гуртожитку не пропонували, а Сергій одружився відразу після армії, тож треба було кудись привести молоду вагітну дружину. Вони обоє сільські, з батьками жити не збиралися, та й село загалом не давало жодних перспектив. Кушнірук побачив це на власні очі. Хлопці-односельці, котрі повернулися з війська на рік, два чи три раніше за нього, за той час, поки він тягнув солдатську лямку, встигли або втекти з рідного села, або швидко деградувати. Для себе такої долі не хотів, тож схопився за першу зручну нагоду – міліція.

Відтоді неспішним і впевненим кроком піднімався службовими сходами вгору. Зубами посад не вигризав, через людей не переступав, та все ж зрісся з системою, став її частиною, грав за правилами й вимагав того ж від підлеглих. Нажив друзів та недругів, як усякий працівник органів; із гуртожитку давно перебрався у свій будинок, приватизувавши й продавши службову квартиру. Жінка мала власний бізнес, почала з перукарні на паях із двома подругами, нині сама керувала чотирма салонами краси. Дружині міліціонера, який до того ж сидить на різних керівних посадах, свою справу просто розвивати хоч тут, у Луцьку, хоч у Києві. Син вчився у Польщі, менша донька цього року закінчувала школу й думала, де краще: у Варшаві, як брат, чи все ж у Києві, а звідти вже за кордон. Словом, життя тривало й не завдавало надмірного клопоту.

Але втому полковник Кушнірук сповна відчув тільки тепер. Йому з головою вистачало своєї роботи. Над кожним начальником завжди є своє начальство, чиє завдання – довбати, морочити голову, вимагати звітів, рапортів і вставляти ґнотики в зад, коли щось не виконується. Він, своєю чергою, так само лив підлеглим сало за шкуру. Звук працювати у такому режимі, щодня вимотувало, проте не втомлювало так, як сьогодні.

Бо жінка, яка пробилася на прийом і тепер сиділа навпроти, поклавши ногу на ногу й прикурюючи наступну цигарку від попередньої, заморила, як ніхто інший. Адже Кушнірук поняття не мав, чого вона від нього хоче. Зате, знаючи такий тип людей, розумів: вона не відчепиться, поки не отримає свого тут і тепер. Якщо ж не отримає, затято піде далі, вище, стукатиме в інші двері. Тоді вигрібатиме вже він, начальник управління внутрішніх справ міста Луцька. І не за те, що жінка пожаліється на нього. А за те, що дозволив їй отак піти й морочити яйця іншим.

– Давайте розберемося, шановна, – зітхнув він.

– Мене звати Ольга Іванівна. Ольга.

У жінки був ледь хрипкий голос. І Кушнірук, дивлячись на неї, намагався зрозуміти: це від природи чи тому, що Ольга Барва так багато курить. Зрештою не витримав, запитав:

– Вам погано не стане?

– Мені вже погано, якщо не дійшло.

– Маю на увазі оце, – він показав на чотири недопалки. – Я три роки, як кинув. Попільницю тримаю для відвідувачів.

– Я відвідувачка.

– Ми ходимо з вами по колу.

– І тому вас цікавлять мої прокурені легені. Ви ж не лікар. – Можна говорити по суті?

– Я намагаюся, пане полковнику. А ви крутите коло.

Ольга роздушила об дно попільниці п'ятий недопалок.

– Якщо вас дратує, поки не куритиму. Аби користь від того була.

Кушнірук нарешті зрозумів, на кого вона схожа. Дика вулична кицька, яку погані господарі викинули, бо нагуляла десь котенят. Вона кілька разів поверталася додому, і тоді кицю завезли в ліс. Там вона не пропала, повернулася в місто й відтоді не давалася людям у руки. З кішкою Ольгу Барву ріднили великі зелені очі й однотонна світло-сіра сукня з короткими рукавами. Ще – довге волосся, забране ззаду в хвіст звичайною простенькою гумкою.

– Якої користі ви хочете? Даруйте, я зайнята людина, у мене не так багато часу. Давайте вирішимо ваше питання. Тільки, повторюся, перейдімо до суті.

– Тоді почнімо від початку?

– Почнімо. Я почну. Ваші родичі впізнали тіло Євгена Заплави. Його видадуть для поховання завтра. Гаразд, я прискорю процедуру, маю таку можливість. Тіло можете забрати сьогодні, до кінця дня. Зателефоную, і...

– Вони мені не родичі. Якщо я привезла батьків загиблого сюди з Києва, це не означає, що ми рідня. Ми взагалі дуже мало знайомі, і стосунки у нас не найкращі.

– Коли так, я відмовляюся щось розуміти. Чого ви хочете від мене?

– Моя донька, Яна. Барва Яна Леонідівна. Ось її фото, – Ольга постукала нігтем по знімку, який поклала на стіл майже відразу, як зайшла.

– Ваша донька пішла з дому разом зі своїм другом Євгеном Запавою. Це я вже чув.

– І що не ясно?

– До чого тут ваша донька. Ви хочете заявити, що це вона вбила хлопця?

– Я хочу, аби поліція почала нарешті шукати Яну!

Ольга вже зірвалася на крик, лунко стукнувши долонею по столу. Кушнірук лишився незворушним, уперше за три останніх роки зловив себе на думці: закурити б. Заледве стримався, аби не попросити в жінки цигарку. Натомість мовив:

– Ольго Іванівно, весь час, поки ви тут сидите, я намагаюся пояснити вам українською мовою, як у нас усе працює.

– У вас у поліції нічого не працює. А я вимагаю, аби ви нарешті взялися до роботи!

– Не кричіть. Від того нікому не буде легше.

– Так не доводьте! Ви ж намагаєтесь відкрутитися від справи!

– Прикрутіть трошки звук, я сказав! – гаркнув Кушнірук, на мить утративши над собою контроль, тут же повернув його, порахувавши подумки до десяти, сказав звичним, рівним голосом: – Не доводьте, а краще послухайте.

– Слухаю вас уже сорок хвилин. Але нічого не чую.

– Бо не хочете чути. Чуєте тільки себе. Я двадцять п'ять років служу, і повірте: робота – не мед. Ми тут маємо справу з людською бідою щодня, і кожен вважає свою історію найважливішою в світі. Злочинці себе такими не визнають, особливо ґвалтівники та вбивці дітей. Усі вони теж жертви – обставин чи наклепів. Із кожним хтось зводить рахунки, самі ж вони янголи з крильцями.

– До чого...

– До того, шановна, що ви лише одна з багатьох. До вас приходили з горем, прийдуть після вас. Тільки ви, Ольго, у значно кращому становищі, ніж будь-хто.

– Чому це?

– Мертвою вашу доньку не бачили. Вона лише подалася з дому шукати пригод. Тепер її друг Женя мертвий. На тілі явні ознаки насильницької смерті, я вже бачив висновки експертів. Хоча не мусив. Це не моя справа.

– Хіба вбивство – справа не поліції?

– Поліції, – кивнув Кушнірук. – Тільки, до вашого відома, труп Євгена Заплати знайшли в Шацькому районі. На дорозі. Це майже двісті кілометрів звідси.

– До чого ви ведете?

– Справою займається районне управління поліції. Місцевий карний розшук, розумієте? Там є такий Ярмолук, до нього

звертайтеся. А я керую навіть не обласною, а міською поліцією. Чого ви хочете від мене?

– Справу передали сюди. Це не перший труп, який знаходять недалеко від села Піщане. Бачите, як багато я встигла дізнатися в маленькому Шацьку.

Полковник потер підборіддя. Тепер дивився на Ольгу вже іншими очима.

– Історія справді на контролі. Тільки все одно нею займаються інші люди.

– Не морочте голову, – відрізала вона. – На тій самій дорозі недавно знайшли труп дівчини. Вона зникла, батьки розшукували її. Тому Шацьк радо передав справу сюди, у Луцьк, бо заява зареєстрована тут, – ніготь постукав по столу. – А раніше тіло молодого чоловіка.

– Це все чутки.

– Ні. Євген – третій у серії.

– Та ну вас із вашими серіями!

– Не відмахуйтеся. Бо далі буде ще страшніше. Розкажу вам про прокляту дорогу, на якій гинуть люди. А ще – про упиря.

– Господи, а це що за маячня?

– Може, і маячня. Тільки на шиях усіх трьох жертв знайшли сліди від укусів. Заперечите?

Полковник Кушнірук підвівся, обсмикнув формений кітель. Ольга теж випросталася, машинально розгладила долонями плаття.

– Я обіцяю розібратися, Ольго Іванівно, – промовив він. – Даю слово офіцера з'ясувати, в кого там, у Шацьку, такий довгий язик. Вам повідомили закриту, службову інформацію. На дорогах люди гинуть щодня. Не лише в нашому краї. І переважно – через власну необережність. А оті казки про якихось упирів не відповідають дійсності зовсім. Цілковито, абсолютно. Комуś подобається лякати людей, і я найближчим часом дізнаюся, хто дістане по шапці.

– Це все, що ви можете сказати?

– Так точно. Хоча... Ще кілька слів, аби остаточно все прояснити. Ваша донька Яна не втекла з дому. Не зникла безвісти. Так само, як і Євген Заплава. Вони просто зібралися й поїхали разом у романтичні мандри, наскільки я зрозумів. Навіть якщо ви тут і зараз напишете заяву про зникнення вашої доньки, її все одно не підірвуться шукати нехайно. Ні в кого нема доказів, що Яна перебуває на території Волинської області. Більше того, смерть її друга зовсім не означає, що дівчина теж мертва. Раптом вона виявиться причетною до цього? Не дивіться так на мене, Ольго Іванівно. Не треба. Не будіть лихо, поки спить тихо. Чекайте, ваша Яна неодмінно дасть матері про себе знати.

– Це все, чим ви можете допомогти?

– До побачення.

2

Заплави чекали в готелі.

Кумедна парочка взагалі слухала Ольгу Барву. Обоє ловили кожне її слово, і часом здавалося – сприймають її кимось подібним до божества. Ольгу це дратувало, і за інших обставин ніколи б не мала справи з таким розгубленим, не пристосованим до реального життя подружнім дуєтом. Вона не любила людей, яких у дорослому віці треба водити за руку. Розкусила внутрішній стан Заплав, щойно побачила й обмінялася кількома репліками. Отримала додаткову причину не бажати своїй Яні такого спілкування, хоч останнім часом донька відбивалася від рук.

Убивство Євгена все поміняло.

Хтозна, думала Ольга, раптом справді погано прочитала Бориса й Галину Заплав. Поговорила з ними тоді вперше й востаннє, не давала обом вставити у свій гнівний монолог хоча б слово, узагалі була в поганому емоційному стані. Що напевне не дозволило оцінити нових знайомих далі й глибше, ніж підказало перше враження. Раптом оця їхня розгубленість, невпевненість у собі, певна дитинність п'ятдесятирічних чоловіка й жінки – від пережитого стресу.

Обоє, як вона вже знала, познайомилися на першому курсі Київського університету. Побралися на третьому, разом пішли в аспірантуру. Залишилися у своїй альма-матер, викладали фізику й жили в зручному, комфортному, затишному мікрокосмосі. З якого час від часу батьків брутально висмикував єдиний син Євген, котрий ще підлітком почав без жодних для того причин тікати з дому. І хоч щоразу блукав недовго чи бодай давав про себе знати, Заплави не могли звикнути до його вибриків. Світ гойдався, земля йшла з-під ніг, вони втрачали точку опори й чим далі, тим більше не могли дати собі ради з усім цим.

На Женю батьки покладали великі надії, поза школою хлопчина майже не мав вільного часу: репетитор за репетитором. Його записували на всі шкільні олімпіади, не зважаючи на предмети. А коли він десь показував поганий, на батьківську думку, результат, з'являлися додаткові заняття з проваленої теми.

Чесно кажучи, від такого життя Ольга так само почала б тікати.

Але мудро мовчала, слухаючи сумну сповідь Заплав по дорозі до Луцька. Про Євгена вона знала від Яни лише те, що її новий друг – талановитий фотограф. Донька навіть назвала його незалежним фотохудожником, який намагається пробитися сам. Тому збирає власне портфоліо, час від часу продає знімки за невеликі гроші і при цьому зміг узяти участь у кількох професійних виставках. Ольга бачила його роботи й чесно сказала Яні: «Дочко, я тебе люблю й поважаю, тільки ж тут нічого особливого. Я теж так можу. І ти». Вирок образив, Яна надула губи й добу не розмовляла з матір'ю. Потім ніби все налагодилося.

До її раптової втечі з Євгеном.

Написала есемес – мовляв, не хвилюйся, мамо, усе добре, ми будемо дзвонити. Ольгу найбільше вразило оте «ми». Навіть уявила, як із нею говорять по черзі Яна й Женя, вириваючи одне в одного слухавку. Саме тоді вона вирішила познайомитися з батьками доччиного друга, лишилася незадоволеною, бо які батьки – такий і син. Мусила набратися терпцю й чекати, поки Яна розчарується, повернеться додому, поплаче в мами на плечі. Потім вони разом сходять у театр, на концерт чи на нову виставку, повечеряють у ресторані, вип'ють по келиху білого вина – і життя триватиме далі.

Замість того Заплати за тиждень озвалися й поцікавились, чи не дзвонила Яна. Бо, виявляється, з Євгеном пропав зв'язок. Стримуючи гнів, Ольга й собі спробувала набрати доньку. Абонент знаходився поза зоною, і коли наступного дня нічого не змінилося, почала серйозно хвилюватися. Так тривало ще три дні, Заплати не давали їй спокою, ніби Ольга Барва могла легким порухом чарівної палички

дізнатися про все й бодай повернути потрібних абонентів у зону покриття.

А два дні тому їм подзвонили з Волині, із Шацького управління поліції.

Треба було впізнати тіло.

Якщо родичі впізнають – можуть забрати для поховання. Ольга сама запропонувала наляканим і деморалізованим Заплавам їхати разом. У неї машина, і вона мала намір дізнатися, куди зникла Яна. Найгірше відкидала, маючи для того підстави, але не в змозі пояснити хід своїх думок. У поліції пані Барву вперто не збиралися слухати. На її місці Заплати чи хтось подібний до них склали б крильця, погорювали й покійно повернулися назад, ховати своїх мерців.

Тільки не Ольга.

3

Двері номера відчинив Борис.

За інших обставин назвала б його кумедним. Університетський професор, доктор фізико-математичних наук уже з перших хвилин знайомства нагадав типового божевільного вченого, персонажа численних пригодницьких чи фантастичних романів та фільмів. Такі типи кладуть життя задля чергового безумного винаходу, який мав би змінити світ на краще, але практичне застосування, навпаки, ставить цивілізацію на межу катастрофи. Високий, худий, мов патик, з погано доглянутою борідкою, в окулярах, ще й волосся сторчака. Галина, яка лежала горілиць на ліжку, була, на противагу чоловікові, низенькою, повнявою, але теж розпатланою. Носила окуляри тієї самої моделі, тільки більш елегантні, жіночі.

– Щось вийшло? – цвірінькнув Борис.

Інакше його манеру говорити Ольга не визначала.

Відповідати не спішила. Пройшла, сіла в крісло, витягнула ноги. Уся поїздка була за її рахунок, це навіть не обговорювалося, та й Заплати не надто заперечували – не мали сил. Міркуючи логічно, Ольга вирішила тримати подружжя в полі зору, тож знайшла в Луцьку двокімнатні апартаменти. Поки гасала по справах, Галина з Борисом сиділи в номері й нікуди не ходили, хоч навіть якби хотіли – не особливо мали куди. Обоє виявилися настільки безпорадними, що Ольга взяла на себе клопіт організувати транспортування Євгенового тіла до Києва. Зараз мрець покоївся в холодильній камері міського моргу.

– А що мало вийти? – спитала, заплющивши очі.

– Ну... Ви ж кудись їздили...

Вона розклепила повіки, глянула на Бориса знизу вгору.

– Ваші справи залагоджено. Про слідство нічого сказати не можу. Зате сина забирайте й везіть, усе готово.

– Як – везіть? – тепер подала голос Галина. – Що значить – везіть?

– Слово честі, ніколи не мала щастя чи, швидше, нещастя транспортувати покійників із пункту А в пункт Б, – кинула Ольга. – Але такі практики існують. Катафалк чекає, збирайтеся. Більше вас тут нічого не тримає.

Вона навмисне поводитися з ними грубувато. Проте розуміла: Заплави на її манеру ніяк не реагуватимуть. Подружжя настільки створене одне для одного, що навіть мали подібний психотип. Змусити їх щось робити, тим більше в критичній, несприятливій, трагічній ситуації, можна було тільки так. Інакше сядуть на голову. Ользі було щиро шкода згорьованих батьків. Та вона мала свої проблеми. І власне завдання, котре збиралася вирішити, поки не знаючи як. Тож узяті на себе з доброї волі зобов'язання Барва вважала виконаними. Тепер Заплави їй уже заважали.

Тим часом Галина сіла на ліжку, поправила розкуйовджену зачіску.

– Послухайте... Ми вдячні вам за... Не знаю, як сказати правильно...

– Пусте. За таке не дякують.

– Ольго Іванівно...

– Ми домовлялися. Ольга, Галина, Борис.

– Так-так, звісно. Ольго Іванівно... Олю... Ми з чоловіком не хотіли б думати, що ви далі винуватите нас у всьому.

– Перестаньте.

– Я підтримую дружину, – Борис став поруч із нею. – Ви вже кілька разів говорили, що в усьому винен наш син. Наш мертвий син. Наш убитий син. Якби він не морочив голову вашій доньці, нічого б з нею не сталося.

– Я й далі так вважаю. Хоча щиро, дуже щиро співчуваю вашому горю.

– Але тіла вашої Яни не знайшли.

– Дуже добре.

– Ми просимо тут і тепер забрати ваші слова назад.

Ольга не відразу второпала, про що йдеться.

– Тобто? – перепитала.

– Поясню, – зараз Борис перестав бути схожим на самого себе, того, яким його встигла пізнати Ольга. – Наш син загинув. Обставини встановлює поліція, і хочеться вірити: винуватця знайдуть та покарають. Але нам із Галею прикро, що ви вважаєте Євгена якимось боком причетним до зникнення Яни.

– Моя донька втекла з ним.

– Поїхала, – втрутилася Галина. – Коли тікають, не лишають слідів. Наші діти, Ольго, любили одне одного. Принаймні мені хочеться в це вірити.

– Нам, – додав Борис.

– Так-так, нам, – погодилася дружина. – Якщо ви проти, якщо ви вважаєте їхній зв'язок мезальянсом, якщо наш Женя... покійний Женя був не вартий вашої доньки... Гаразд, вважайте їхні стосунки не закоханістю, а взаємним захопленням. Коротким спалахом. Проте силою наш син не забирав із дому вашу доньку. Тим більше, вони давали про себе знати. Згодні?

– Господи, – зітхнула Ольга. – Добре, якщо це вас обох заспокоїть, нехай. Згодна. Далі?

– А далі маєте визнати: у біду потрапили вони обоє.

– Ось із цим, Галино, я навіть дуже згодна. Просто для вас, на жаль, уже все скінчилося. Трагічно – але скінчилося. Для мене – ні. Маю надію, що трагедії вдасться запобігти. Як саме – поки не готова сказати. Та мусите зрозуміти, чому лишаюся тут.

– Тобто, ви кидаєте нас?

– Ви дорослі люди. Доктори наук. Прожили половину життя, більшу. І кажете, що вас хтось десь може кинути. Совість є?

Остання фраза вирвалася мимоволі. Ольга не пошкодувала про це навіть із огляду на обставини. Хай там як, але Заплати справді сідають на голову. Убитий син точно не винен, що батьки в нього – безпорадні зануди.

– Коли вже почали про совість, дуже прошу таки взяти назад свої слова, – відчеканив Борис.

– Ні в чому покійного Євгена не звинувачую. Царство Небесне, земля пером.

– Дякую, – статечно промовив чоловік. – Є ситуації в житті, є моменти, коли слід пробачати одне одному за давнені образи.

– Можу я теж про дещо попросити? – не дочекалася відповіді, повела далі. – Давайте взагалі більше не повертатися до цієї теми. Розмова неприємна всім присутнім. Згода?

– Згода, – вони відповіли хором.

– І дайте мені вже спокій нарешті. Робіть свої справи, я займуся своїми.

– Дуже мило з вашого боку, Ольго.

– Тобто, Галю?

– Спершу самі пропонуєте їхати разом. Навіть наполягаєте. Фактично тягнете нас із чоловіком за руки сюди. Тепер, бачте, ми маємо дати вам спокій.

– А ви не задоволені, що я тут усе за вас вирішувала? Опікала вас, годувала, поїла, чорт забирай?

– Дорікніть нам ще шматком хліба, – Галина випнула підборіддя.

Борис поклав їй руку на плече.

– Ми все з'ясували. Є люди, котрі забагато думають про себе.

– Ви це мені? – Ольга думала, Заплави більше нічим її не здивують.

– Бажаємо вам у всьому розібратися й знайти Яну.

Подружжя зібрало речі швидко, злагоджено й мовчки. Коли виходили, попрощався тільки чоловік. Жінка намагалася не дивитися в її бік, й Ольга вкотре зробила висновок: світ населений дуже дивними людськими істотами.

Лишившись сама, знову заплющила очі, зручніше вмостилася в кріслі, спробувала розслабитися, згадуючи принагідно заняття з йоги. Ніби вдалося. Здається, навіть трохи задрімала. Не чекала

стуку в двері, тож здригнулася. Крім Заплав, ніхто проситися не міг. Сто відсотків забули якусь жіночу дурничку.

– Що знову? – видихнула Ольга, широко розчахнувши двері.

– Здрастуйте.

На порозі – незнайома жінка, років сорок п'ять, коротко стрижена, попри спеку – у строгому діловому костюмі темних кольорів. Але Ольга впізнала незнайомку. Бачила її кілька годин тому в приймальні начальника поліції.

– Ви – секретарка Кушнірука.

– У мене обідня перерва. Можна зайти?

Барва відступила, пропускаяючи несподівану гостю.

– Тетяна, – простягнула руку, легенько потиснула. – Я ж у поліції працюю. Тобто, маю до неї якийсь стосунок.

– Розумію. До чого...

– Це якщо цікаво, як вас знайшла.

– Мені цікаво, навіщо ви мене шукали.

– Бо почула: ви шукаєте доньку.

– Пані Таню, ми граємося в слова.

– Я допомогти хочу.

Жінки якийсь час їли одна одну очима.

– Поясніть, – мовила нарешті Ольга.

– Ви мати. Я мати. Втратила сина, старшого. Пішов добровольцем на Донбас, хай би він згорів синім вогнем. Під Дебальцевим, три роки тому... – Тетяна змахнула сльозу. – Це старший, Ігор. Маю ще двох, дочку й сина. Ми всі розуміємо, як воно – коли дитина зникає. Бачите, Ігор тоді пропав безвісти. Лише через дев'ять місяців удалося серед невпізнаних тіл знайти, дивом просто. Поховали, навіть вулицю нашу хочуть перейменувати на його честь.

– Співчуваю.

– А я вам. Бачила, якою ви від нашого начальства вийшли. Кушнірук ніби непогана людина, я тут багатьох бачила. Тільки все одно вашою справою займатися не буде ніхто.

– Мені вже дали зрозуміти. Бо справи нема як такої.

- Та отож. І не заведуть. Довго пояснювати чому.
- Не треба. У Києві те саме, як не гірше. Масштаби інші. – Бачите, як виходить. Але є варіант. Маю знайомого. Чоловік складний. Головно з жінками раду собі дати не може. Характер такий. Мужики з ним простіше домовляються.
- Про що?
- Про все. Та поговоріть хоча б. Дам адресу. Скажете – від Тані з приймальні привіт. Звати його Вадим, ім'я не аж таке затягане.
- Згодна. Він хто?
- Чотар його прізвище. Колись працював у карному розшуку. Та його тут багато хто знає.
- Щось на кшталт приватного сищика?
- Боже збав! Самі побачите, Олю. Поговоріть із ним, правда. Дай Боже, аби склалося все.

4

За свої сорок років Ольга Барва встигла побувати в більшості європейських країн, була в Америці, Канаді й Австралії.

У Луцьку ж опинилася вперше. Місто ніби невелике, та все одно незнайоме. Не орієнтуючись на місцевості, довірилася навігатору. Той заморочив порадами повернути ліворуч та праворуч через якусь кількість метрів, закрутив, хоч блукати наче особливо ніде, і нарешті вивів до потрібного місця.

Приватних забудов у місті виявилася більшість. Їхнє розташування не визначало центру чи околиць. Довелося трохи покататися, проте Ольга вже переконалася: заїхала не в самий кінець Луцька, але й від центру віддалилася. За невисоким парканом-сіткою побачила доглянутий одноповерховий будинок. Він мало чим відрізнявся від сусідських. Хіба в інших дворах о цій порі не видно було людей. А тут, на встановленому посеред саду турніку, завзято крутився чоловік у самих спортивних трусах.

Він не зважав на спеку й задуху. Глядачку не помітив, бо висів на перекладині спиною до неї. Навіть зі свого місця Ольга бачила, як блищить від поту м'язиста спина. Спортсмен спритно виконував підйом із переворотом, затим – склепку, після чого повільно, але впевнено перекинувався через голову вниз, завмирав, тому повертався у вихідне положення.

Схоже, комплекс вправ на турніку чоловік уже давно для себе розробив: розгойдавшись, підтягувався, перекидав себе через перекладину, далі крутив «сонце» уже на витягнутих руках.

А як зупинявся, повисав, аби розпочати знову.

Аж тепер Ольга роздивилася: гімнаст робив вправи без спеціальних прихватів, котрими спортсмени часто припинають себе до перекладини, аби раптом не зірватися. Чоловік учепився обома руками, здавалося, намертво. Ніщо у світі не змусить його розчепити

пальці, послабити хватку. Те, що він виробляв, чим далі, тим більше нагадувало їй видовище, подібне до циркового номеру.

Нарешті чоловік завершив і зістрибнув на напівзігнуті босі ноги. Амортизація підкинула його м'ячем, він підстрибнув і лиш тепер повернувся до Ольги лицем. Тут вона отримала ще більший шок: на неї дивився літній чоловік, на обличчя – дід, проте з тілом, яке за всіма ознаками належало, звісно, не юнакові, але мужчині в розквіті сил. Як кажуть, у самому соку.

Якийсь час вони свердлили одне одного поглядами. Нарешті чоловік кивнув, зробив рукою вітальний жест і спокійно, з відчуттям власної гідності, посунув у глибину саду. Там Ольга вгледіла саморобну душову кабінку – пофарбовану в зелений колір прямокутну буду з великою залізною діжею на даху.

Спортсмен зник усередині, а збоку, від будинку, вона почула:

– Ви до кого? – й одразу. – Вам риби?

Глянувши ліворуч, побачила іншого мужчину, лице, дуже схожого на літнього гімнаста.

А проте двоє чоловіків були цілковитою протилежністю. На ганку стояв моложавий, трохи старший за сорок чоловік в обрізаних до колін джинсах та чорній майці з зображенням зовні, на пляшки віскі «Джек Деніелс», ілюстрованим відповідним написом. Мабуть, так виглядав старий фізкультурник замолоду. Проте статура молодшого зовсім не була спортивною. Навпаки, майку напинало кругленьке черевце, не надто велике, а втім, помітне. Узуті в кеди ноги не мали м'язистих рельєфів, як і руки. До того ж, коли він почав спускатися з ганку, Ольга помітила: кульгає на ліву ногу. Не дуже, проте зграбності рухам це не додавало.

І ще волосся на голові сиве.

Тим часом старший чоловік вирізнявся темною кучмою волосся. Ці двоє мовби помінялися головами. Чи принаймні обличчями.

– Так ви по рибу? – запитав кульгавий. – Ще нема, але буде.

– Чому одразу по рибу?

– Бо займаюся рибою, – розвів руками чоловік.

– Узагалі-то мені потрібен Вадим Чотар.

– Здрастуйте вам, – кульгавий зробив той самий привітальний жест. – Але від того, що Вадим Чотар перед вами, нічого не зміниться. Риби нема.

– Ну вас із вашою рибою!

Чотар зиркнув позад неї. Ольга перехопила погляд, повернулася.

– Що?

– Машина. «Опель». Ваша?

– Припустімо.

– А без припущень?

– Моя, – і додала вочевидь безглузду фразу: – Я на ній приїхала.

– Моя на приколі. Диски два дні тому гавкнули. Одразу три, буває. Дороги – яма на ямі, ускочив здуру. Хоч знаю ніби кожну. І, як на зло, тут ніде нема таких. Замовили аж у Києві. Уявіть, поштою чотири дні йтимуть. Зараза, знав би – домовився б із автобусом.

– Нічого.

– Так, буває. Але я знову про рибу. Проїдемося? Якщо інша справа до мене – дорогою поговоримо. Приємне з корисним буває.

Чотар тримався безпосередньо. Але все правильно, як попереджали: він не сприймав Ольгу жінкою. Не виказав жодного, бодай мінімального чоловічого інтересу. Їй не подобалося, коли при першій же зустрічі мужчини роздягають очима й лапають поглядами. Проте щоб зовсім без уваги – її жіночу гордість трошки зачепили.

– До вас направила Таня. Тетяна, з приймальні...

– Та знаю я Таньку дуже добре. – Чотар думав про свій інтерес, ні на що більше не відволікаючись. – Вона в мене вугрів копчених бере, буває. Знаєте, які у нас тут вугрі, на Шацьких озерах? Цимес! – він чмокнув губами. – Я серйозно, рибу маю забрати в кількох місцях. Своєї копильні нема, та й морочитися... Ну його. У мене ж клієнти, замовлення. Бізнес такий.

Тим часом із душі вийшов старий гімнаст, на ходу обтираючись рушником.

– Машину знайшов, Вадько, не інакше? – гукнув.

– Домовляюся, Назаре, домовляюся.

– Давай.

Спортсмен зник у будинку. Їхні стосунки виглядали Ользі чим далі, тим дивнішими.

– Батько ваш?

– Угадали. Бачте, який живчик. А на мене каже – не в корінь пішов.

– Чого ж так?

– Буває, – схоже, це було улюблене слівце Чотаря. – То їдемо?

– Якщо інакше не вийде поговорити – гайда.

Ольга думала – чоловік перевдягнеться. Але Вадим Чотар лише підтягнув обрізані джинси, узяв велику картату сумку, яка валялася біля ґанку, і закульгав до хвіртки.

Він загнав Барву в глухий кут.

Тепер не уявляла, з чого треба починати розмову. І взагалі не вкладалося в голову, як саме цей дивний, сивий у свої сорок з невеличким гаком кульгавий мужчина зможе стати їй у пригоді.

Або та пані Тетяна щось наплутала – або сама Ольга ще чогось не знає.

5

Чотар спершу керував, показуючи напрям.

Нагоди почати розмову все не випадало. Хтозна, майнуло в голові Ольги, раптом новий знайомий навмисне зволікає. Напевне зрозумів, чого від нього може хотіти жінка на «опелі», хоча б приблизно уявив. Тому й морочив голову своєю рибою.

Так вони перетнули місто з кінця в кінець, виїхали на околицю, зупинилися біля якоїсь непоказної хатинки, однієї з останніх на вулиці. Чотар попросив почекати, вийшов, й Ольга звернула увагу: сама потерпає від спеки, намагається бути в кондиціонованому авто якомога довше, а новий знайомий на пекло за бортом не зважає. Точнісінько як спортивний тато. Час від часу Ольга навідувалася до тренажерного залу, іноді поновлювала ранковий біг підтюпцем. Та щойно починалася скажена спека, вона ставила фізкультуру на паузу. Додаткові фізичні навантаження при температурі плюс тридцять і вище не сприймалися її організмом. Навіть якщо виходила з прохолодної тренажерки, ще й після душу. Усе одно перевести подих до пуття не вдавалося.

Спека шкодила її самопочуттю.

Тож у таку погоду намагалася не робити різких рухів.

Звісно, зараз обставини помінялися, доведеться напружитись. А проте.

Чекала недовго. Чотар вийшов з-за хати разом із низеньким лисуватим дядьком, голим до пояса, у старих спортивках і гумових китайських капцях на босу ногу. Про що говорили, Ольга з машини не чула. Та бачила – чоловіки приязні, на прощання штурхнули один одного кулаком у плече. Щойно Чотар сів у машину, салон заповнив запах диму від свіжого копчення. Скосувавши на пакет, який кульгавий збирався покласти у свою сумку, Ольга гидливо скривила губи.

– Чого ви? Воняє? – простецьки запитав Чотар і підморгнув.

– У мене алергія на рибу в будь-якому вигляді. Яні передалося. До речі, це не така вже й рідкість.

– Ага. Я, наприклад, овочі їсти не можу, – Вадим застібнув сумку.

– Хіба картоплю, ну, пару огірків, але з грядки. Роздуває одразу, – він погладив себе долонею по животу, й Ольга вкотре переконалася, що про делікатність і такт тут і не чули. – Тільки якщо у вас із дочкою спадкове, у мене чортзна-звідки. Не від Назара точно.

– Чому?

– Так він же м'яса не їсть, скільки я себе пам'ятаю. Гриби, риба, а найбільше овочі. І не п'є, – додав після паузи.

Пахнуло вже не так сильно, та все одно дратувало й навіть провокувало нудоту.

– А ви? – спитала лиш, аби підтримати розмову.

– Що я? А-а-а! – Чотар широко посміхнувся. – Грішний, грішний. Буває, – і тут же, без переходу, як заведено: – Вас як звати? Не запитав, заморочився.

– Ольга, – відповіла стримано й додала: – Іванівна.

– Слухайте, Ольго, – він пропустив по батькові повз вуха. – Пустіть мене за кермо.

– З якої радості?

– Я тут вам навігатором працюю. Ви ж поговорити про щось хочете? Коли я кермуватиму, балакати простіше, бо дорогу довкола знаю. А то скільки катаємося, тільки й команду: туди, сюди, назад, уперед.

Не хотілося віддавати кермо. Проте логіка залізна. Кивнула, мовчки вийшла з машини. Вадим посунувся на її місце, сіла на пасажирське. Щойно рушили, відразу взяла бика за роги:

– Пані Тетяна порадила вас як фахівця. Кращого в цих краях, – нічого такого секретарка шефа поліції не казала, та Ольга вирішила натиснути на його его. – Я шукаю свою доньку, Яну.

– Ту, у якої на рибу алергія?

Або Чотар знущався, або справді був ще простішим, ніж здавався.

– У мене одна донька. Їй двадцять два роки. Дівчина не п'є, не курить, місяць тому закінчила Могилянку. Філологія, германські мови.

– Забагато зайвої інформації.

Уперше за час спілкування Ольга вловила справді серйозні нотки. Чотар говорив, не дивлячись на неї, крутив кермо, спритно оминаючи дорожні ями.

– Чому зайвої?

– Якщо її здоровий спосіб життя або факультет, який закінчила, стосуються зникнення вашої Яни – тоді не зайва.

А так... Не має значення.

– Що ж має?

– Нічого. Тетяна неправильно вас спрямувала. Я не шукаю зниклих київських дівчат.

– Місцевих шукаєте?

– Ніяких не шукаю. Самі бачите, рибою торгую. Забираю її по приватних коптільнях. Потім по неї приїздять замовники. Може, спробуєте наших вугрів? Раптом сподобаються й алергія мине? Клин клином вибивають, буває.

Подумки Ольга повільно порахувала до десяти.

– Ви працювали в карному розшуку.

– Хіба це заважає торгувати копченою рибою?

– Ви якось знайшли викрадену дівчину. Доньку місцевого бізнесмена, прізвище Миронюк. У нього виникли проблеми, на місці магазину хтось крутий хотів щось будувати.

Миронюк уперся, невдовзі зникла донька.

– Багато, бачу, ви знаєте.

– Не так, щоб дуже. Але достатньо. Це було два роки тому. У поліцію Миронюку ходити заборонили, та він і сам не довіряв їй. Зате добре знав вас, прийшов по допомогу. А ви знали тих, хто створив проблеми. І повернули дівчину. Неушкодженою.

– Їй мізинець відтяли, – мовив Чотар глухо. – Верхню фалангу.

– Щоб батько не думав довго.

- Кажете – неушкодженою.
- Могло бути гірше.
- Могло. Тільки все одно я дівчину не шукав аж так. Знав, до кого йти. Пішов. Домовився. Переконав.
- Ага. Розбили одному голову своєю ковінькою. Другому зламали ногу. У коліні.
- Перебільшення. З мене роблять супермена дарма.
- Ви справді не схожі на супермена.
- Отже, розмові кінець. Покатаю вас ще трошки, і йдіть з цим у поліцію.
- Вже була. Відшили.
- Ха! – тепер Чотар кинув на Ольгу швидкий гострий погляд. – Від зміни назви результат не міняється. Міліція відшивала при нагоді, поліція так само спускає на гальмах.
- Ви чим кращий? Зараз відшиваєте мене.
- Я не посадова особа. Пенсіонер. Ще й інвалід, – Вадим ляснув себе долонею по лівій нозі.
- Вам перебили ногу викрадачі доньки Миронюка, – вона говорила, дивлячись перед собою. – Вас викрали і катували, бо ви вийшли на їхній слід. Ваше вбивство не вирішувало їхніх проблем. Вас намагалися приборкати.
- Чотар відповів не відразу.
- У Тетяни довгий язик, – мовив нарешті. – Зате ви розумієте тепер, чому я живу сам і далі житиму, хоч мені скоро сорок чотири. Не хочу лишати по собі вдову з сиротами. Оперативник, сищик, у нашому житті одна з найменш захищених професій.
- Хіба працівники органів почуваються так невпевнено?
- Якщо не вміють домовлятися – так. До вашого відома, в сорок років я пішов у відставку за інвалідністю. Капітаном.
- І?
- Чотар зупинив машину, кивнув на будинок ліворуч – за ним починалося поле, далі виднілася зелена лісова стіна.
- Мені сюди.

– Чекайте, – Ольга торкнулася його правиці. – Ви пішли у відставку капітаном. Що це значить? Хіба це погано?

– Ольго, дуже часто відставникам підвищують звання на один ранг. Не завжди, але практика часта. Мені теж підвищили, тим більше після історії, яку ви мені зараз нагадали. Тобто, до сорока років я носив погони старшого лейтенанта. З мене пацанва в управлінні тихо сміялася. Думаю, мій статус на службі тепер зрозумілий.

– І ви все одно лишалися.

– Бо сам по собі.

– Ні. Вам подобалося робити брудну невдячну роботу.

– От же ж Тетяна...

Чотар м'яко вивільнив руку, прочинив дверцята.

– Та дослухайте хоча б! – Ольга вже не приховувала відчаю. – Моя донька захопилася таким собі богемним фотографом, Євгеном. У нього шило в задниці, постійно тягне на пригоди. Він підбив Яну податися світ за очі, у мандри.

– Обоє дорослі й повнолітні. Чи дівчину примусили?

– Ні. Вона хоч і зірвалася з місця, не довго думаючи, усе ж поставила мене до відома...

– Стоп. Далі не треба. Ви в поліції те саме говорили?

– Звичайно.

– Склад злочину відсутній. Мають повне право не брати у вас жодних заяв.

Чотар подався вперед, виставив ліву, кульгаву ногу назовні. Ольга знову вчепилася йому в руку.

– Але вже кілька днів я нічого про Яну не знаю! Євгена вбито! Труп знайшли тут, у вас, у Шацькому районі! Недалеко там якесь село Піщане, і...

Вона проковтнула решту слів, побачивши, як змінився вираз його обличчя.

– Ви, власне, чим займаєтесь, Ольго? – голос теж невловимо помінявся.

– У мене два магазини брендового одягу в Києві. Жіночого.

– Освіта?

– Вища. Я економіст. Навіщо вам?

– Бізнесом своїм займаєтесь. З вищою освітою. Ніби мозок правильно влаштований. Ви завжди так переговори ведете з потенційними партнерами – починаєте не з того, що важливо? – Ольга промовчала. – Вас Тетяна не навчила? Відразу б із Піщаного почали. Менше б часу згайнували.

Чотар зтягнув ногу назад, захряснув дверцята.

– Поїхали.

– А риба?

Він зиркнув у вікно.

– Ну, коли ми вже тут... Решта почекає. Нікуди вже не запливе. Не зіпсується, бо копчена ж.

6

У садку Чотаря стояв столик.

Його накривала тінь від розлогих гілок старих яблунь та вишень. Сад весь виглядав старим, мовби його намалював провінційний художник-пейзажист позаминулого століття. Жодних фантазій, жодних алюзій, без претензії на модерн. Зате максимально точно, буквально відтворення часу, застиглого серед фруктових дерев та кущів малини, порічки й агрусу. Сонячні промені пробивалися крізь густе листя тонкими стрижнями, у їхньому світлі між гілками бриніло мереживо павутиння. Самі ткачі – павуки – не ховалися, мостилися по центру, навіть виглядали виключно: не чіпайте, мовляв, мухами станете. Дрібні мухи теж ширяли скрізь, принципово ігноруючи призначені для них тенета. Основна дорога губилася за двома паралельними вулицями, і тут, у дворі, було незвично тихо для міста. Для повноти картини бракувало глиняного полумиска з фруктами, таці з бубликами й самовара – або закіптюженого чайника, у якому запарювали замість заварки вишневі й смородинові гілочки.

Ользі якоїсь миті здалося: тут уже пахне варом, від запахів приємно паморочиться голова. Корінна містянка, звична до зимових садів та погано доглянутих парків і скверів, не відчувала себе тут у звичному середовищі. Та дискомфорту таке занурення в старий пейзаж теж не створювало.

Вона вместилася за столом на розхитаному дерев'яному стільці з вигнутою спинкою. Поки чекала, Чотар перевдягнувся. Зараз до неї вийшов діловитий, підтягнутий чоловік у чистій футболці, чорних джинсах та сандалях, крізь отвори в яких визирали строкаті шкарпетки. У кожній руці тримав по кухлю, вона відчула – кава, залита окропом. Поставивши біля неї синій кухоль із рожевим котиком, собі залишив білий із великими літерами «BOSS».

– Назар кави не п'є. Каже – шкідливо.

– А чай?

– Гілочки заварює. Чи пагінці.

– Я чомусь так і подумала.

Ложечок Вадим не приніс. Ольга відпила зі свого кухлика, погойдала його, аби краще заварилося. Свою каву Чотар поки не чіпав. Витягнув під столом кульгаву ногу, обперся ліктями об стіл.

– Домовимось одразу: у казочки про різних там упирів не вірю. І про дорогу прокляту теж. Але вони є.

– Упирі й дорога?

– Казочки. Причому гуляють трохи більше року. І саме це мене найбільше насторожує. Тому я з вами зараз і говорю.

– Не зовсім розумію.

– Страшилки почали ходити не так давно. Хтозна, раптом вони мають свій, місцевий ґрунт. Тільки ж я не збирач фольклору. Визнаю: раніше міг нічого не чути, бо то не входило в коло моїх інтересів. Але чому історії ожили?

– Не знаю.

– Я теж. Зараз ви дали мені привід розібратися в цьому.

Завітати в Піщане офіційно. Чи легально, якщо хочете. У поліції таки нема підстав заводити кримінальну справу. А ми з вами шукаємо дівчину Яну, яку останній раз бачили там.

Ви мене попросили. Якщо хочете – найняли.

– До речі, скільки?

– Киньте, – відмахнувся Чотар. – Будуть якісь витрати.

Беріть їх на себе. Єдине, чого хочу я, – розібратися нарешті, чому в околицях Піщаного почали знаходити трупи. Також кортить дізнатися, чому в зв'язку з ними заговорили про вурдалаків. Нарешті, там давно коїться щось нечисте. І навряд до того причетна казкова нечисть.

– Може, по порядку?

– Спершу ви розкажіть, – Вадим пригубив кави. – Яна збиралася саме в Піщане чи просто сюди, на Волинь?

– Казала, Женя тягне на Шацькі озера. Багато чула про них, ніколи не була. Нібито він знає, як відпочивати там дикунами. Поставити

намети, готувати щось на вогнищі. Романтика, усе таке.

– Звідки і коли ви почули про село Піщане?

– За день до того, як зник зв'язок, Яна обмовилася: Женя надібав зовсім дике місце, без цивілізації. Не знаю, чи правда, але потім донька пояснила, знаєте, соромлячись: його там, на озерах, побили чи просто нагнали якісь гопники. Припускаю, що це правда. Знаючи трохи характер Заплави... покійного.

– Буває, – легко погодився Чотар. – На тамтешні бази відпочинку останні роки повадилися ті, кого обзивають донецькими. Їх видно за кілометр, згодні?

– Я б не стригла всіх, хто з Донбасу, під один гребінь...

– Я не перукар, – відрубав Вадим, знову ковтнув з кухля, кивнув до нього, мовби погоджуючись із напоєм. – Просто є типажі, яких інакше не ідентифікуєш. У вас вища освіта. Наука логіка, згадайте. Не всі донецькі – агресивні гопники. Але ті агресивні гопники, котрих стали бачити тут, – переважно донецького походження. Різницю вловлюйте.

– Вловила. Тільки ж ми відволіклися.

– Згоден. Отже, Євген з Яною подалися в Піщане. Це справді глухий кут, цивілізації там мало. Хоча років двадцять тому місце вважалося козирним, навіть ласим для багатьох. Там, Ольго, у радянські часи побудували біосферний курорт. Санаторій «Затишок». Мікроклімат унікальний, повітря цілюще, поруч заплава, природа – картинка.

Село розташоване дуже незручно, але і це спрацювало на користь ідеї. Місце – тихіше не буває. Нерви лікувати – саме воно. Тому призначався санаторій для начальства. Партійної еліти, туди з Москви апаратників усіх ланок возили.

Ну, з Києва теж. Путівку по блату давали. Місцеві облизувалися.

– Маленький курорт?

– Елітний, у повному розумінні цього слова. Потім Союз гавкнув. Усю ту музику в Піщаному якось утримувати треба було. І тут розташування спрацювало в мінус. Глухий кут, інфраструктура така

собі. Великі села поволі занепадали, відоміші курорти накривалися й банкрутіли. Держава ж не справлялася. Потім багаті дещо почали викупувати, відновлювати. Але до Піщаного руки ні в кого не доходили. Дорога потрібна, транспорт, а там усе незручно, і край, – Чотар покрутив кухоль по столу довкола вісі, цього разу ковтнув більше. – Пийте, Ольго, пийте. Вистигне.

– Нормально. Я таку якраз люблю.

Вона потягла з сумочки цигарки.

– Можете не курити? Хоча б тут потерпіть. Мені все одно, колись теж смалив. Назар не любить.

Ольга знизала плечима, заховала пачку. Її чим далі, тим більше захоплювала історія, у центрі якої вона мимоволі опинилася.

– З того часу Піщане повільно, але впевнено занепадає. Місцеві втомилися вже щось робити, аби затягнути туди людей. Раніше роботу давав санаторій. Тепер заробітчани своїх утримують. До Майдану в Росії, Польщі та Італії працювали, зараз курс тільки вперед, на Захід.

– Самі старі в селі лишилися?

– Чому? Різні є. Мало народу просто. І потім, Ольго, я ж там давно не був. Лише збирав інформацію, коли почалося.

– Ви про смерті?

– І про зникнення.

– Там ще й люди зникають?

– Доказів нема, що люди розчинялися саме в Піщаному. Лише чутки. Ну, і кілька трупів у радіусі села. Євген ваш – третій, здається.

– Поліція цього не визнає. Тобто, серії не визнає, зв'язку не хоче бачити. Але так, третій. Тільки там не все ясно.

– Що саме?

– Наприклад, причина смерті. Я не дивилася на тіло, його батьки впізнавали. Потім обмовилися: голова вся в крові, а за шию хтось укусив.

– Бачите, звідки чутки про упиря, – зітхнув Вадим. – Проте ми мало знаємо. Насправді, зачепили оті казочки. Людей зараз, на жаль,

щодня вбивають. Але не кожную наглу смерть пов'язують із проклятими дорогами та лісовими вурдалаками. Тому й насторожився.

– Хто поширює чутки?

– Дуже правильне питання, Ольго. Відповімо – зробимо половину справи. Єдине, що знаю, – хвилю пустили соцмережі. Від кого конкретно пішло, поняття не маю. Кінців не знайти.

– Результат?

– У Піщане й без того не дуже навідувалися. Нині ж село й околиці взагалі оминають.

– Раптом це мета – аби ніхто сторонній туди не потикався? Є ж такі практики залякування.

– Ніколи не думали в розшуку працювати? – Ольга похитала головою. – Ясно, детективів начиталися. Не люблю їх, брешуть усе. Та змушений погодитись: раціональне зерно в тому, що ви сказали, є. Припускаю: казки про вурдалаків та смертельну дорогу роблять Піщане й околиці небезпечними для чужих. Проте для одного окремо взятого місця страшилок забагато. Звідси висновок такий: нагнітати комусь вигідно. І за ним інший, важливіший.

– Який?

– У Піщаному чи біля нього кояться темні справи. Ваша Яна могла стати випадковим свідком. І зникнути.

Ольга різким порухом відсунула кухоль на середину стола. – Ведете до того, що її вже вбили?

Чотар мирнолюбно підняв руки.

– Боже збав, Боже збав! Навпаки, її зникнення безвісти дає привід для оптимізму!

– Де бачите оптимізм?

– Євген мертвий. Труп знайшли на дорозі, яку охрестили проклятою, ще й сліди укусів на шиї. Яна була з ним. Де її, даруйте, труп? Чому одного позбулися, а інший – заховали? Чекайте, я вам відповім: бо нема трупа. Яна жива. Десь ховається, забила в нірку, і носа не виткне. Очевидно, у Піщаному чи біля нього таки справді

коїться щось недобре, навіть страшне. І ваша донька стала свідком. Можливо, Євгена вбили на її очах. Коли так, зрозуміло, чому дременула світ за очі й зачалася. Не довіряє нікому, мудро робить.

Ольга підвелася.

– Якщо ви маєте слухність, у Яни дуже мало часу. Кожен день на вагу золота, кожна година. Її треба знайти, урятувати, розумієте?

– Та сядьте ви, – буркнув Чотар. – Сядьте, сядьте. Розумію все. Але сидючи тут, у садку під деревами, нічого не можемо вдіяти.

– Тоді їдьмо в Піщане! – Ольга лишилася стояти.

– Згоден, – легко відповів Вадим. – Тільки обережно, у світлі останніх подій. Чужих, як розумієте, там побачать одразу. Кожна нова людина мов на долоні. Не має значення, скільки пар очей стежитимуть за кожним нашим кроком. Важливо, що серед них напевне будуть очі лиходія, а то й кількох.

– До чого ви це кажете?

– Треба напевне знати, чому пошуки Яни привели вас... тобто, нас у Піщане. Більше нічим ми не маємо там цікавитися.

– Поясніть. Розжуйте, ще так скажу.

– Гаразд, – Чотар зітхнув. – Та не стовбичте над головою.

Ольга сіла, усім своїм виглядом демонструючи нетерплячку.

– При Євгені не було документів. Він не мав мобілки. На голові пошкодження, та обличчя, наскільки розумію, не спотворене, як і пучки пальців. З моєї, та й загалом зі слідчої практики, трупи, знайдені в глухій місцевості, зазвичай неможливо ідентифікувати. Тут, бачите, не так. Поки не маю інших відомостей, припустімо, що хлопця збила машина.

– Як і тих двох раніше?

– Можливо. Хай, готовий, поклавши руку на серце, визнати існування проклятої дороги. Точніше, аварійно небезпечної ділянки. Збивши людину й переконавшись, що на смерть, винуватці зазвичай забирають у жертв усе, що допоможе впізнати їх. Так заплутують чи затагують слідство. Далі, припустімо, що у кожній із трьох смертей на

дорозі винні різні люди. Приховуючи злочин, мислять і діють однаково.

– Припустімо.

– Але все перекреслюють сліди укусів на шиях. Ви точно знаєте, що вони були на інших жертвах?

– Можу сказати лише про Євгена. Інші – припущення й поголос.

– Так чи інакше, маємо підказку: усі три наглі смерті – не трагічний випадок. Запахло криміналом. З яким мої колишні колеги зі зрозумілих причин неохоче заводяться. Бо забагато неясного, ніхто не хоче собі геморою. Як сталося, що хлопця досить оперативно впізнали?

Ольга взяла кухоль, випила захололу каву трьома ковтками.

– Хай би як це не прозвучало, та дякувати слід його батькам. Люди вони дивні, і це ще м'яко сказано. Проте, щойно син перестав відповідати на дзвінки, подали в розшук. Зниклий безвісти. Я вже розумію, поліції простіше було скреготнути зубами, прийняти заяву й дати справі хід. Тим більше Заплави вказали, де саме зник Євген – Волинська область, Шацький район. Місцеве управління в той самий день отримало орієнтування. Фото зниклого додано. Ось чому труп вдалося впізнати, як ви кажете, досить оперативно.

Чотар замислено вибив на поверхні стола легенький дріб пучками пальців.

– Пояснення таке собі. Та іншого нема. Є у мами доця. Поїхала з другом шукати пригод. Друг... загинув. Від доці ані слуху, ані духу. Криміналу нема, поліція не має підстав займатися. Стривожена мама взялася шукати пропажу сама. Тому й запитує всіх про все.

– Невже в Піщаному справді потрібні аж такі легенди для нашої появи?

Вадим зміряв Ольгу поглядом згори донизу, похитав головою.

– Якби не три трупи, якби не чутки про зникнення в тих краях людей – нічого такого було б не треба. До того ж мусите зрозуміти специфіку. Колись Піщане було маленьким раєм на землі для тих, хто в ньому жив. Зараз – глухий кут, забутий і кинутий

напризволяще. Ще й овіяний дурною славою. Скільки б народу там нині не мешкало, усі разом і кожен окремо дивитимуться на вас спідлоба, підозріло. Враховуючи, що там напевне є свої, небажані для розголосу темні таємниці, ми ризикуємо не повернутися звідти живими.

– Навіть так? Хіба не можна залучити поліцію офіційно?

– Ох, Ольго, Ольго. Навіщо тоді ми тут із вами сидимо? Ви ж пробували.

– Не знала всіх обставин. Зараз ви відкрили очі. Просвітили.

– Думаєте, полковник Кушнірук після цього стане на ваш бік? Та тут же всі шукають, на кого б те село перекинути! Нікому не хочеться ламати зуби в тій глушині. На Піщане простіше закривати очі. Власне, тому він і зіскочив із теми. Хіба не згадували при ньому цю назву? – Ольга ствердно кивнула. – От бачте! Тож маємо діяти на власний розсуд. І, нагадаю, без вас, матері зниклої дівчини, мені там буде непросто.

– Хіба я відмовлялася? Від самого початку, здається, вирішили робити все разом.

– Хотів почути зайвий раз, що не здасте назад.

– Ви погано мене знаєте, Вадиме Чотар.

Аби символічно закріпити щойно укладену угоду, вони почаркувалися кухлями.

У пасторальній тиші саду звук вийшов надто лунким.

А ТИМ ЧАСОМ...

– Не бийте! Не бийте!

– Ти ще не знаєш, як б'ють, дівчинко.

– Знаю! Не треба більше!

– Тебе тільки шмагають.

– Досить уже! Ну, будь ласка!

– Чому досить? Скажи мені і всім, хто тут є.

– Мені страшно!

– Брешеш, Яно. Аби справді боялася, не робила б такого. Тебе страх зупинив би, дівчинко. Так чому тебе не треба більше карати?

– Я більше не буду!

– Не будеш – що?

– Тікати!

– Ти ж не втекла. Звідси неможливо втекти.

– Я вже знаю це, знаю! Я буду слухатися! Чуєте, я буду дуже слухняною!

– Дуже? Чи дуже-дуже?

– Дуже-дуже-дуже!

– Добре, лишіть її. Вона все зрозуміла й справді більше не робитиме, як хотіла. Так-так, стій. Не ховай очі. Мене не обдуриш, Яно. Бачу, на лиці написано – щось хвилює. Язик свербить щось запитати. Питай, не бійся.

– Я не боюся.

– А ось тільки сказала – страшно.

– Та не плутайте мене! Ой, не треба знову!

– Не хами. Не підвищуй голосу.

– Вибачте.

– Отак. Слухаємо тебе.

– Для чого я тут? Чому ви мене тримаєте?

– Для твого ж блага. Твоє завдання зараз – дихати свіжим повітрям. Тут унікальне повітря. Мікроклімат лікувальний. Дурні люди, не знають нічого. Їм у нас тут глушина. А можуть же тут, у глушині, до ста років жити. Тому гуляй, Яно. Поводься тихо. Їж, пий, тут усе здорове. І давай надалі без дурних питань.

Частина друга

Проклята дорога

1

Ольга хотіла вибратися раніше.

Прямо сказала: не хоче мандрувати у спеку, треба хоч трошки захопити прийнятної для неї температури. Чотар заспокоїв: казки в тих краях, може, і страшні, зате погода – не аж така. Чекав на неї біля своєї хвіртки, зовсім не схожий на себе вчорашнього. Світлі штани, у тон їм – сорочка із закасаними рукавами, м'які мокасини й шкарпетки. На плечі тримав велику дорожню сумку, у руці – елегантну, явно ручної роботи ковіньку.

– Довго ходити втомлююся, – пояснив. – Звикнути вже час, а бачте...

Він поставив сумку в багажник, глянув на Ольгу, і та спершу подумала: оцінює її, отже, не такий уже й ведмідь, яким хоче виглядати. Та наступної миті Вадим пояснив, що цікавить.

– Дарма так легко вдяглися. Узяли щось із собою?

Ольга була в темних штанах, сандалях і коричневій непрозорій блузці-безрукавці.

– Ми ж не збираємося на пару вештатися лісом.

– Комарі, – відповів Чотар коротко. – Там болота довкола. Де не вони – там водойми. Гризтимуть усюди.

– То заїдемо кудись, куплю собі куртку. Хоча могли б раніше сказати, учора ще. Тільки час марнуємо, – вона не приховувала роздратування.

– Кудись поспішаєте?

Заспокоїти Ольгу могла тільки цигарка.

– У мене донька зникла. Ви забули нашу мету, – сказала, закуривши.

– Навіть якщо зараз притопимо на повну й долетимо до місця, а не доїдемо, швидше ваша Яна не знайдеться.

– Ви знущаєтесь.

– Чого б тоді їхав із вами?

– Маєте власний інтерес.

– Який?

– Не знаю.

– Докурить поки, – Чотар зіперся на ковіньку. – Правду кажете, є у мене власний інтерес. Смерті, причину яких ті, кому слід, ніколи не встановлять. Забагато зайвого довкола типових, на перший погляд, дорожніх трагедій. Одна річ – людина потрапила під машину десь на шосе. Зовсім інша – під супровід казки про якусь прокляту дорогу. Ще й страшилку про упира приліпили.

– Зрозуміла, – Ольга затягнулася, випустила дим убік. – Набридло морочитися з копченою рибою. Вам нудно, Вадиме Чотар. Моя історія для вас – привід поміняти обстановку, розважитись. Тільки для мене все значно серйозніше.

– Думайте, що завгодно. Для мене теж усе серйозно. Дуже кортить змусити колишніх колег підняти зади й виконувати свою роботу. Знаєте, коли я тільки прийшов у розшук, бардака вистачало. Але він інший був. Отак запросто жодну справу без уваги не лишали. Тим більше – таку дивну.

– Уже зрозуміла професійний рівень поліції.

– Знову помилка, – мовив терпляче. – Різні є люди. Не всі професіонали пішли. Прийшли не тільки бевзі. Але жодного Ван Гельсинґа.

Ольга похлинулася димом, закашлялася.

– Кого-кого?

– Ага. Я дійсно не схожий на того, хто читає, дивиться кіно й слухає музику, – Чотар переможно посміхнувся. – Буває. Доктор Ван Гельсинґ – винищувач вампірів. Полював на графа Дракулу. Приносили таку книжку в лікарню, коли мене латали після... – він похлопав себе по лівому стегну. – Потім удома лежав, фільм по телевізору глянув. Що іще робити.

– Нічого такого поганого про вас я не думала, – Ольга кинула недопалок, утоптала носакон у землю.

– Ось і кажу: у поліції за упирами ганятися нікому. А тому, хто заговорить про різні там прокляті дороги, випишуть направлення в дурку.

– Отже, ви мисливець на вампірів, – криво посміхнулася. – Чи уявляєте себе таким.

– Простіше все, Ольго. Не люблю незрозумілого. На відміну від інших, хочу пояснити бодай собі. Ну, потіштесь також: правду кажете.

– Тобто?

– Остогидла риба. Вважайте, знайшов привід узяти вихідний. Потрібне з корисним.

– Приємне, – виправила.

– Навряд чи матимемо багато приємностей, – сказав серйозно. – І таке ще. Ви на Волині. У нас тут не дуже люблять поспішати. Приказку знаєте? Волиняк повільно запрягає, та швидко їде. Тож пускайте знову за кермо.

Замість відповіді Ольга обійшла «опель» з водійського боку. – Була вже в Шацьку. Дорогу знаю. Так що доведу. Покажіть краще магазин, куртку все одно купити треба.

2

Приїхали під обід.

Ольга ще вчора замовила два номери в місцевому приватному готелі, котрі тут називали садибами. Картинки в інтернеті обіцяли затишні апартаменти у двоповерхових дерев'яних котеджах. Ввічлива дівчинка по телефону поцікавилася, на скільки діб, бо зараз усе розписане, сезон, їм нереально пощастило з кімнатами – якісь клієнти відмовилися буквально напередодні. Питання загнало в глухий кут: Ольга справді не знала, як довго доведеться стирчати в Шацьку. Дівчина делікатно наполягала, бо їм теж треба якось планувати, й Ольга заплатила наперед за чотири доби. Дуже хотіла, аби все розв'язалося раніше, та про всяк випадок домовилася про можливість лишитися ще.

Не думала, що доведеться повертатися. Коли вперше заїхала сюди з Заплавами три дні тому, ні на що не звертала уваги. Кортіло чимшвидше вирішити їхнє питання й нарешті займатися своїм. Навіть крутилося в голові: раптом Яна сама обізветься, дивним чином дізнавшись – мама примчала на допомогу. Цього, на жаль, не сталося, і тепер жінка отримала змогу зануритися в незнайомий раніше світ по маківку.

Так сталося, що Ольга Барва народилася та виросла в старій частині Києва. Її з дитинства оточували кам'яниці та асфальт. Бабусі в селі не мала, а в піонерські табори батьки її не пускали, натомість вивозячи на море, у Крим. Але так бувало лише три тижні на літо, і решту часу Оля проводила вдома, далеко від живої природи. Якось натякнула: чом би не поїхати в табір, як інші. На що мама пояснила доньці на пальцях:

– Там годують хтозна-чим. Змушують гратися з усіма в різні ідіотські ігри. І не це головна біда, доць. Ти не керуєш у тому колективі собою. Власним часом, розумієш? Живеш за складеним чужими людьми розкладом. Твої особисті, індивідуальні потреби

ніхто не збирається враховувати. Лише призначають вільні години, коли можеш зайнятися власними справами. Ти ж звикла інакше жити, хіба ні?

– Ага, – тоді Ольга визнала мамину правоту.

Відтоді не лише природа, сільська місцевість, а й узагалі будь-яка провінція наганяли смуток.

Вона не відчувала малих міст, не могла вписатися в їхній ритм. Отримавши можливість бути за кордоном, тамтешні містечка чомусь полюбила й прийняла. Причина проста: там, у Європі й Америці, міста різнилися розміром, але не можливостями. Нехай навіть франконський Регенсбург жив у іншому ритмі, ніж баварський Мюнхен, сілезький Вроцлав тихіший за мазовецький Вроцлав, ельзаський Страсбург не так квапиться, як французька столиця, а Детройт – одне з найдепресивніших американських міст. Усе одно мешканці загалом мають однакові можливості, а простір довкола них облаштований зручно. Натомість з рідної периферії Ользі чимшвидше кортіло вибратися до кам'яних джунглів, тож комфортно почувалася лише в мегаполісах.

Отакою виросла й сформувалася.

Зараз же, коли обставини закинули в тихий одно-, двоповерховий Шацьк, де кількість жителів заледве досягла п'яти тисяч, вона розгубилася. Хай би як парадоксально це не звучало, та Ольга уявила себе нездалим плавцем у відкритому морі. Під ногами не було звичної опори, доводилося борсатись, аби втриматися на воді, та сили можуть залишити будь-якої миті. Тож вона подумки похвалила себе за те, що послухала Тетяну з приймальні та заручилася підтримкою Чотаря. Бо цей, навпаки, був у звичній для себе обстановці.

Результату не міг спрогнозувати ніхто.

Але що і як робити, він знав напевне.

Трохи побурчав, дізнавшись, що номер на другому поверсі. Та все ж закульгав сходами, дав Ользі годину перепочити з дороги. Знайшовся привід згадати давнє мамине попередження – ось вона й

зіткнулася зі спробою визначити денний розклад за неї. Такою була одна з причин розлучення: колишній чоловік дратував періодичним бажанням контролю. Куди б вони не вибиралися разом, категорично давав на збори годину, постійно підганяв, загалом жив за власним годинником і коли м'яко, та здебільшого наполегливо вимагав, як сам казав, триматися у його фарватері. Одного разу набридло.

– Не втомилася, – відрізала вона. – Ми не для відпочинку приїхали.

– Я трошки подих переведу.

– Година – не трошки. Це шістдесят хвилин. У вас, Чотарю, взагалі є план дій? Усю дорогу намагалася витягнути, так ви ще й заснули демонстративно.

– Чому – демонстративно? Я просто задрімав. Просив же дати кермо.

– Щоб задрімали на ходу?

– У нас не дуже злагоджена команда, по-моєму.

– У нас узагалі нема команди. Поки що. Ми шукаємо мою доньку, якщо не забули.

– Не забув. Тому годину дав не вам, а собі. Раніше нічого не вийде. Мушу зробити кілька дзвінків.

– Кому?

На лице Чотаря вперше від початку подорожі набігла тінь. – Ольго, чудово розумію ваш стан і настрій. Але давайте домовимося: я не ваш підлеглий. Ви не вимагаєте від мене звіту, гаразд?

Вона трохи здала назад.

– Гаразд, ми визначили статус та межі прийнятного. Скажу інакше: маю право знати про ваші дії. Бо це стосується мене прямо й безпосередньо.

– Маєте, – легко погодився Чотар. – У мене в Шацьку не так багато знайомих. Та все ж є кілька, із ким можу вільно говорити про певні речі. Зараз хочу видзвонити. Потім зустрінемося з кимось і почнемо рухатися. Згода?

– Згода.

Заходячи до себе в номер, Ольга дужче, ніж хотіла, грюкнула дверима.

3

Ресторанне меню вона вивчала без особливого ентузіазму.

Чотар виявився людиною слова. Витратив на свої дзвінки трохи менше години. Весь цей час Ольга нудилася, забиваючи собі мозок переглядами заголовків у новинних стрічках із Інтернету. Спробувала поспати, навіть вийшло вимкнутися хвилин на десять. Її натура вимагала дій. Повільний застиглий час, якому треба постійно відважувати копняки, дратував неймовірно. Коли нарешті Чотар постукав і зайшов, вона неприховано зраділа: може, щось зрушиться.

На них чекали за півгодини в ресторані «Водограй».

Прогулятися краще пішки, тут усе поруч.

Але, чорт забирай, ще півгодини в пісок...

О цій порі в залі було небагато народу. Чотар, котрий вийшов без ковінки, упевнено пройшов у куток, зайняв вільний столик. Дівчина у вишитій блузці поклала перелік страв, і Ольга мимоволі скривилася.

– Забагато рибного.

– Вугрі дуже смачні. Рекомендую салат з...

– Пані не любить рибу, – відповів за неї Вадим. – Курячий розсіл, медальйони з телятини у вас тут бачу.

Ольга просвердлила його поглядом.

– Ви й далі будете говорити за мене?

Дівчина стояла й чекала незворушно, звикла не зважати на фокуси клієнтів. Чотар теж мовчав. Ольга глянула на офіціантку.

– Курячий розсіл, медальйони з телятини.

– Попільничку, якщо можна, – вставив Вадим.

– Не курять у нас, – дівчина намалювала на обличчі каяття. – Для вас?

– Знаменитий салат із вугра. Каву.

Щойно офіціантка відійшла, Ольга вкотре за день визвірилася:

– Слухайте, опікати мене не треба. Говорити за мене теж. – На вашу свободу тут ніхто не зазіхає. Можу взагалі поїхати.

– Шантаж. Казали, вам цікаво. Уже ні?

– Цікаво. Тільки вам зі мною не дуже. Зараз поговоримо з людиною. Потім дійте самі, на власний розсуд. Без огляду на мене. А я по-своєму.

Ольга трохи подалася вперед, у голосі з'явилася скрадлива іронія.

– А ви ображаєтесь, Чотарю. І з жінками не вмієте спілкуватися.

– Хіба з вами треба якось по-особливому? Для мене всі статі рівні.

– Але вас дратує, що не можете загнати жінку під лавку й навіть просто давати вказівки.

– Не маю нічого такого на меті.

– Маєте.

Тепер уперед подався Чотар.

– Це вам подобається думати: усі кругом сплять і бачать, як би вимуштрувати, наказати, загнати під лавку тощо. Спокійніше ставтеся до життя, Ольго, спокійніше. Тут не Київ, навіть не Луцьк, куди потроху доходять столичні настрої. Ви приїхали туди, де зовсім інші цінності й звичаї.

– Вирішувати за інших – це, по-вашому, цінності. Суду, як кажуть, усе ясно.

За суперечкою обоє не помітили, як у ресторанчику з'явився новий відвідувач. Він зупинився при вході, покрутив головою, безпомилково визначив, хто потрібен, і перетнув зал. На нього звернули увагу, коли наблизився. Чотар спершу розвернувся всім корпусом, потім підвівся, грюкнувши стільцем, запитав:

– Степан Юрійович?

– Ні, – новий знайомий хитнув головою. – Штефан. Постійно плутають, звик уже.

То був кругленький коротун, такий собі колобок у простеньких коричневих штаних від старого костюму й блакитній бавовняній сорочці. З-під розстебнутого коміра вибивалося волосся, яким густо поросли груди, й Ольга насилу стримала гидливий вираз. Вона не

любила надміру волохатих чоловіків, тож спробувала не дивитися
ані туди, ані на зарослі руки. Не чекаючи запрошення, Штефан сів
так, аби бачити обох, та розмову повів із Чотарем, ніби більше
нікого не було.

– Тільки не морочте голову. Часу в мене мало, обід не гумовий.

– Перекусите?

– Кави.

Вадим жестом гукнув офіціантку, та записала замовлення й
неквапом відійшла. Ольга отримала чергову можливість
переконатися: у цих краях поспішати справді не люблять. І не одразу
зрозуміла, що коротун звертається до неї:

– А я вас бачив.

– Мене? – перепитала. – Де, коли? І чому я не бачила вас?

– Бо лишилися в машині, коли батьки пішли впізнавати сина.

– Чекайте. То було біля тутешнього моргу...

– Працюю там, – кивок видався дуже шляхетним, так у старі часи
називали власний титул. – Я патологоанатом. Є така професія.

4

Ольга уявляла їх інакшими.

Склалося так, що дотепер не перетиналася з ними. Доводилося ховати батьків, причому маму – менше року тому. Проте всі контакти, потрібні для похорону, брали на себе працівники спеціальних контор. Новий знайомий прочитав це по очах, вона зашарілася, легенько прикусила нижню губу. Знову втративши до неї інтерес, Штефан повернувся до Чотаря.

– Мене тут усі знають. Як треба – перекажуть у поліцію, що ми каву пили.

– Це небезпечно? – поцікавився Вадим.

– Не смертельно. Але поліція питатиме, чого від мене треба чужим. Тим більше, ось вона, – кивок у бік Ольги, – уже встигла нашуміти. Ледь поліцейську управу не рознесла. У нас курортна зона, скандалів не люблять. Без того боротьба за клієнтів. Народ відкрив для себе Балкани. Ціна та сама.

– Ну, Шацьким озерам нема конкуренції.

– Тим не менше. Ви ж, здається, у розшуку працювали. Маєте знати, який у нас тут кримінал. П'яні поб'ються. Злодійчуки когось обкрадуть. Ноутбуки, мобілки, гроші, сюди більше нічого не привозять. Убивство навіть зараз рідкість, коли в людей повно зброї на руках. Потопельників витягають, не без того. Але здебільшого – нещасний випадок. Нап'ються й уявляють себе рибами.

Офіціантка принесла кави для чоловіків. Також поставила миску з бульйоном перед Ольгою, салат подала Чотарю. Розуміючи, що зараз краще слухати й не втручатися, Ольга почала їсти. До своєї страви Вадим поки не торкався.

– Штефане Юрійовичу, ви оглядали труп лише Євгена Заплати чи й інші?

– Шановний, я маю справу з мертвими тілами щодня. Навіть у вихідні, – патологоанатом щедро додав до кави цукру, старанно

розмішав. – Про які інші мова?

– Які привезли з проклятої дороги.

Штефан завмер. Кинутий на Вадима погляд був не дуже добрим.

– Знаєте, – він поставив чашку назад на блюдечко, – такі байки в нас не популярні.

– А проте, – твердо промовив Чотар.

– А ви взагалі бачили ту дорогу? Знаєте, де вона, як виглядає?

– Ще побачимо.

– Не боїтеся прокляття?

– Як треба, сам прокляну, кого захочу.

Це прозвучало на диво серйозно. Ольга навіть припинила їсти. Чотар тепер теж не звертав на неї уваги, повністю переключився на співрозмовника, перейшов на «ти», загальний тон помінявся. Ольга вже бачила Вадима таким: у момент, коли згадала Піщане.

– Слухай, Штефку, уважно. Розумію – поширювати подібне неофіційно забороняють. Так, ти правий: я не був на тій дорозі, не знаю, як вона виглядає. Зате дещо інше дізнався. Там не їздить ніхто. Давно. Ну, майже ніхто. Раніше їздили, вона веде в Піщане. Звертає з основного шляху. Тепер усі, кому треба в місто, виходять на трасу. Завертати в Богом забуте село не вигідно. Який висновок?

– Не знаю, – коротун одним ковтком спорожнив свою чашку, зиркнув на Ольгу, мовби лише зараз згадавши про неї: – Чого він хоче від мене?

– Я пояснив по телефону, – вицідив Чотар. – І ти, Штефку, прийшов.

– Бо мені один наш спільний знайомий наполегливо порадив погодитись, – парирував той.

– Стеж за руками, – Вадим розчепірів перед ним долоні. – У місцевий морг протягом кількох тижнів привозять трьох мертвих. Тіла знайшли на дорозі, яка давно має недобру славу. Мовляв, кожен, хто вийде на неї, не дійде до кінця, помре страшною смертю. Є таке?

– Дурня, – буркнув Штефан.

– Цілковита, – легко погодився Чотар, глянувши на Ольгу й ніби закликаючи в свідки. – Та все б нічого, дурня могла б у теорії відповідати дійсності. Звідки ноги ростуть у казочки, я ще дізнаюся. Ти мені розкажи, що бачили твої досвідчені очі. Причина смерті мене цікавить, – він знизив голос. – Або, коли зовсім точно, спосіб убивства.

Поява офіціантки з порцією медальйонів змусила Ольгу здригнутися – занурилася в чоловічу розмову, забувши про все на світі. Дівчина мовби виринула з іншого виміру, й Ольга мимоволі сахнулася. Офіціантка зиркнула на неї з неприхованим подивом, схоже, їй теж стало трохи не по собі. Не поставила тарілку – легенько жбурнула на стіл й швиденько позадкувала.

Щойно вона відійшла, закректав і підвівся Штефан.

– Не бачу сенсу говорити далі.

Чотар встав, спираючись на спинку стільця.

– Ми не закінчили.

– Ви, може, і ні. Мені все це вже набридло й не цікаво.

Ольгу ніби хтось підкинув знизу. Підірвалася рвучко, із гуркотом відсунула стілець.

– Пане Штефку, можете мене послухати?

– Ні.

– А я кажу – можете! – вона міцно вчепилася за його лівий лікоть.

– Пустіть, – просичав патологоанатом, сіпнувши рукою. Боячись не встигнути, утратити важливий момент, Ольга підступила впритул, заговорила голосним шепотом:

– Я шукаю свою доньку. Вона зникла десь тут, у вашій глушині. Я знайду її, живою або мертвою. І якщо станеться найгірше, буде біда. Не лише для мене – для вас теж. Персонально. Ви не знаєте, уявити собі не можете, на що здатна матір, котрій не допомогли. Я шукатиму винних, пане Штефку, і не розбиратиму, хто правий.

Її великі зелені очі блищали. Чотар, стежачи за сценою збоку, уперше помітив, як його нова знайома схожа на дику кішку. Мить – і вона пустить у хід пазурі, найдовші й найгостріші у світі. Схоже,

Штефан теж відчув небезпеку. Уже не пручався, навпаки – поклав свою праву долоню на руку жінки.

– Ніколи не бачив її. Розумію вашу проблему. Та чим можу допомогти?

Ольга розтиснула пальці. Видобула з сумочки смартфон, палець спритно рухався по сенсорному екрану. Зі знайденого фото Штефану всміхнулася Яна.

– Ось.

– Можу хіба підтвердити: ніколи не бачив цієї дівчини. – А її... – Ольга на мить завмерла, думаючи, як краще назвати Євгена, – її супутника? Зустрічали десь тут раніше?

– Ви про того хлопця, Заплаву? Уперше побачив його вже в морзі.

– Вони були разом.

– Цього не знаю.

– Я знаю! – Ольга піднесла доньчине фото ближче до його лиця, замалим не тицьнула просто під ніс. – Ми пробуємо йти по їхньому сліду. Пройдемо шлях, який пройшли Женя з Яною, – неодмінно вийдемо туди, де їх обох бачили востаннє. Треба – дістанемося до вашого Піщаного. Якби мертві були обоє, вам би обох і привезли. Маєте дітей?

– Ви б хотіли завагітніти від мужика, який розтинає трупи щодня й від якого пахне моргом? – парирував Штефан.

– Не про мене йдеться, – і лягнула навіщось: – Усі професії потрібні.

– Ага, дуже цікава робота – порпатися у мертвих тілах, – він легко відсторонив її руку з телефоном. – Чесно кажучи, не маю батьківського інстинкту. Але розумію, що ви зараз відчуваєте. Та все одно, – глянув на мовчазного Чотаря, – навряд чи зможу бути аж так корисним вам у пошуках.

Ольга поклала телефон на стіл.

– Я була тут із батьками Євгена. Та спілкувалися з ними ви. Мусили назвати причину смерті.

– Це важливо?

– Якщо мій товариш хоче знати – мабуть. Він колись розслідував убивства, йому видніше.

– Так, – мовив Штефан глухо після короткої паузи, дивлячись уже повз Ольгу й Чотаря, у вікно навпроти. – Я робив розтин. Та батьки хлопця не питали, від чого той помер.

Тепер Вадим вирішив: настав час втручатися.

– Стоп-стоп, – він трохи присунувся вперед. – Бути не може. Їх що, не цікавили причини?

– Уяви собі! – патологоанатом виклично випнув підборіддя. – Вони просто хотіли забрати синове тіло й ні про що більше не думали. Сам здивувався. Утім, знання не поверне йому життя.

Ольга тихо плеснула в долоні.

– Точно, – повернулася всім корпусом до Чотаря, очі знову блиснули, тепер трохи інакше, та все одно азартно. – Я тісно спілкувалася з парочкою Заплав три доби. Мені щиро шкода, вони втратили єдиного сина. Та подібна поведінка цілком у їхньому стилі. Не дивуюся, чесне слово.

– Гаразд, – мовив Вадим твердо. – Деморалізованих горем батьків не цікавить причина синові смерті. Їх підкосив сам факт. Тільки ж юнак не від серцевого нападу помер. Ти профі, Штефане Юрійовичу. Кажи.

– Я не мушу тобі звітувати.

– А кому?

– Цитьте! – Ольга стала між чоловіками, знову глянула на коротуна. – Якщо приватна інформація чогось коштує...

– О, ще хабарем спокушайте! – пирхнув Штефан. – Звісно, коштує. Коли вже для вас як матері це важливо – хай, скажу. Ціна така: нікому ні пари з вуст. Я вам нічого не говорив. Нехай вас навіть ріжуть, ви мене не здаєте.

– Цікаво, хто нас різатиме...

– Я фігурально, – кинув патологоанатом.

– Він фігурально, – повторила Ольга.

– Нехай, – Чотар покірно розвів руками. – Не знаю, хто може питати нас про це. Та клянуся: швидше языка собі відкушу й проковтну.

– Не блазнюй, не смішно, – буркнув Штефан.

– Я вас прошу, я вас молю! – в очах Ольги сльози.

Коротун зітхнув.

– От що з вами робити... Женю Заплаву спершу накачали сильним снодійним. Щось із барбітуратів, доза і коняку покладе. Точніше не скажу, у мене обладнання не вистачає, та й не роблять у Шацьку подібних аналізів. Треба – в область направляють.

Ольга і Чотар презирнулися.

– Спершу накачали. Кінська доза. А потім? – спитав Вадим. – Укололи якусь гидоту. На шиї цятка від голки. Поруч зі слідами від зубів. Помер, не приходячи до тями. Як опинився на тій дорозі – чорт його знає. І все, у мене перерва закінчилася.

Ігноруючи простягнуту Чотарем руку, Штефан повернувся й посунув до виходу. Та враз завмер, розвернувся, ступив блиснути назад. Тепер уже сам подав руку, а як потиснув – потягнув Вадима ближче.

– Ще щось скажу. Не хотів, тобі не хотів. Її, – кивок на Ольгу, – справді шкода. Навіть трупорізи мають серце. І страшилок не люблю.

– Ну?

– Бублики гну, – від Штефана враз війнуло спітнілим тілом. – Про сліди на шиї, оті казочки про упирів. Слини там не помітив. Жодних решток. Навмисне час на це витратив, цікаво ж бо... Далі сам мізкуй, грамотний.

Сказав – і тепер уже пішов остаточно.

5

До замовлених страв вони не доторкнулися.

Чотар попросив загорнути з собою. Ольга розплатилася, хоч він спробував заперечувати. Повернулися в готель і, не змовляючись, зайшли до неї в кімнату. Там вона поклала пластикові контейнери в маленький холодильник, ввімкнула кондиціонер, хоч у Шацьку спека чомусь не так відчувалася.

Не зважаючи на правила пристойності, завалилася на ліжко, закинувши взуті ноги на бильце. Чотар присів на краєчок стільця, побарабанив пальцями по столу.

– Дозволите закурити? Вуха пухнуть, – спитала вона.

– Ви у себе в кімнаті, – почула у відповідь.

– Але ж ви не бавитесь.

– Колись смалив, казав же. Не заважає.

– Тоді подайте сумочку, якщо не складно.

Вадим виконав прохання, й Ольга озброїлася рятівними цигарками. Виробила власне правило: курити в будь-якій незрозумілій ситуації. Під попіл пристосувала скручену паперову серветку, хоч кругла попільниця стояла на столі. Чотар хотів дати і її, та передумав – хай буде, як жінці зручно. Після третьої затяжки вона промовила, дивлячись у стелю:

– Чесно, не люблю детективів. Не читала ніколи, не дивилася. Брехня там усе.

– Мабуть. До чого тут...

– Бо більшість має уявлення про вашу роботу лише з таких джерел.

– Моя робота – рибою торгувати. Самі бачили. Я маю пенсію з інвалідності.

– Киньте, – зітхнула вона. – Чудово розумієте, що маю на увазі.

– Поясніть. Я ж так само детективів не читаю.

Ольга з підкресленою старанністю збила попіл із цигарки об м'яку серветку.

– Що означає слина?

– Тобто, її відсутність?

– Хай так.

– Для цього не треба спеціальних знань. Дивіться.

Чотар розкрив рота, поклав туди вказівний палець, легенько стиснув щелепи. Потім витяг, показав Ользі вкушене місце.

– У роті живої істоти завжди збирається слина. Медичний факт. Якщо істота, людина чи тварина, щось або когось кусає, на місці прикусу лишаються виділення. Зберігаються, навіть коли засихають. Якщо хочете, це ще й біологічний матеріал. Патологоанатом Штефан Попеляк пояснив: на місці укусу на шиї мертвого приятеля вашої Яни жодних виділень не виявлено.

– Тобто, його кусала нежива істота?

– Є різні способи лишити на тілі подібні сліди, – відповідь прозвучала розмито. – Мене зараз більше цікавить, навіщо ці відбитки закарбували на плоті.

– А хто – не цікавить?

– Звичайно. Але, Ольго, це наступне питання. Ми тепер напевне знаємо: Євгена вбили, тіло поклали на ту лиховісну дорогу. Хто знайшов? Питання. Мотив для вбивства? Мабуть, ще важливіше питання. Наріжне, основне. І, зверніть увагу, барбітурати вкупі з отрутою – земне, реалістичне пояснення наглої смерті. Яке, однак, не перекреслює тутешніх забобонів про упирів і прокляту дорогу.

– Вам доведеться все розжовувати, – зізналася Ольга. – Каша в голові, уперше за багато років не можу зібрати думки до купи.

– Буває, – кивнув Вадим, витягуючи скалічену ногу. – Вбивці чи вбивцям не досить було зжити Євгена зі світу. Вони подбали, аби прикритися одразу двома місцевими страшними казочками. Тіло залишили на так званій проклятій дорозі. А шию жертви помітили укусом хижих вурдалачих ікол. Забагато?

– Може, ви й праві. Забагато. Та ви помітили це. Хіба нікому більше не впаде в очі?

– Не тут, Олю, – він говорив серйозно. – Євгенові батьки мимоволі підіграли тутешній поліції. До суті не докопувалися, галасу не здіймали. Тихенько забрали тіло й подалися геть, ховати свого мерця. За негласною домовленістю труп не оформили як кримінальний. Убивство, ще й таке хитромудре, нікому тут не потрібне. Самі бачили цього трупоріза, у нього «дайте спокій до пенсії» на писку читається.

– Грубо, – поморщилася Ольга.

– Зате правда. Як те, що заяв таки нема. А працює воно так: без папірця жодна справа не зрушиться. Тільки ж мене інше цікавить.

– Що саме?

– Навряд чи пов'язане прямо з вашою донькою.

– Ну?

– Є ще два трупи, – нагадав Чотар. – Знайшли їх раніше. Там же, на проклятій дорозі чи біля неї. Про них узагалі нічого не відомо, звернули увагу? Хіба то тут, то там чутки ширяться. Знову щось про упирів, така всяка дурня. Але питань одразу кілька, – він відкашлявся. – З Євгеном Заплатвою вашим...

– Не моїм, – у її голосі брязнуло.

– Гаразд, не з вашим Євгеном Заплатвою все ясно. Батьки забили на сполох, поліція мусила шукати зниклого безвісти та оголошеного в розшук. Тому його ідентифікували. А могли ж так само спустити на гальмах, як двох попередників, згодні?

Від несподіванки Ольга рвучко підвелася, сіла. Саморобна попільничка впала, попіл розсипався по килиму.

– От дідько... Вадиме, я не думала про це.

– Бо не працювали в розшуку, – заспокоїв Чотар. – І не цікавитеся детективними романами. Там іноді можна знайти правильні моделі певних ситуацій. Тепер я завалю вас купою цікавого, – знову прокашлявся. – Ми нічого не знаємо про дві інші жертви. Хто вони? Чоловіки чи жінки? Молоді чи старші? Мають родини чи волоцюги?

Чому їх ніхто не шукав? А якщо шукали – чому місцева поліція мовчить, наче риба об лід, не дає рідні знати? Мовчу вже про те, що ці жертви не мають імен.

– Мають.

– Не для нас. Попеляк і словом не обмовився.

– Не питали.

– Швидше не тиснули на нього, Ольго. Які ми з вами маємо підстави так діяти? Шукаємо дівчину Яну, яка мала стосунок до хлопця Євгена. І жодного – до двох інших мерців, – Вадим пояснював рівно та спокійно. – Підозрюю, усі три смерті міцно між собою пов'язані. А ще важливо розуміти: покладатися на місцеву поліцію не варто. Навпаки, підемо офіційним шляхом, почнемо стукати в різні правильні двері – знайдемо неприємності й глухий кут.

– Ми вже приїхали сюди.

– Шукати вашу доньку, – відбив Чотар. – Усе, більше нічого нас хвилювати не має. Пошукаємо, поговоримо з різними людьми, набриднемо всім, наб'ємо купу ґуль, заберемося геть. Поки нас будуть сприймати так, поки ми самі тримаємося цієї стежки, ніхто особливо не перешкоджатиме. Власне, тому патологоанатом і погодився на зустріч. Ми ж нічого не питали такого, що змусило б напружитися.

– Він напружився.

– Бо я тиснув, аби він пояснив, чому порушив правила. Причина смерті мусить фіксуватися в медичних висновках. Пан Штефко її свідомо не вказав, а в поліції про це знають.

– Тобто, розкрив таємницю? Пішов нам назустріч?

Чотар пожував губами.

– Поки не знаю, Олю. Може бути бажання допомогти нам. Заворушилася в трупоріза совість, коли ви почали благодіти й наполегливо тицяти знімок Яни під носа. А може й таке бути: має власний розрахунок. Грається.

– Вас послухати, так тут вимальовується теорія змови. – Швидше підтверджується приказка про чортів у тихому болоті, – Вадим легенько ляснув себе по зігнутому коліну, закректав, підвівся. – До речі, про болото. Пропоную виїхати на місце пригоди.

– Пригоди? До чого тут болото?

– Глянемо на ту прокляту дорогу. Я ж не гуляв, дещо дізнався. Пробив різні довідки. Тут болото якраз при всьому. Тільки перевдягніться, одяг саме для таких вилазок купили.

І залишив Ольгу Барву саму.

6

Чотар узяв курс на північ.

Цього разу Ольга не заперечувала, аби він кермував, бо не орієнтувалася на місцевості. Вадим визнав – теж поганенько знає цей край. Та перед поїздкою детально вивчив карту, зараз довірився навігатору й вів машину впевнено. Спершу перетнули Шацьк із кінця в кінець, виїхали на трасу, яка вела до кордону з Білоруссю, і якийсь час трималися її. Та хвилин за сорок Чотар скрутив кермо праворуч, і вони опинилися хоч на асфальтованій, але значно гіршій дорозі. Маючи велике бажання, дві машини могли б тут роз'їхатися вдень. Та вночі, ще й взимку або після дощу, рух напевне ускладнювався. Ольга розуміла це, як водій зі стажем більш ніж десять років.

Ще одна причина, чому намагалася уникати мандрівок рідною країною – лише у нагальних справах і тільки туди, де прийнятні дороги.

Ліворуч ще був відкритий простір, завітчане духмяною зеленню поле. Та ген далі височіла лісова стіна, а з правого боку вже став щільний ряд дерев та густих кущів. Шлях вів уперед, і з'їхати з нього не було куди, ліс насувався невблаганно. Якоїсь миті Ольга відчула: Чотар везе їх обох у пастку, з якої не буде вороття. Пояснити таке враження не змогла, озвучувати хтозна-звідки виниклі страхи теж не захотіла, аби не видаватися супутнику істеричкою. Тож щільніше втиснулася спиною в пасажирське крісло й для чогось пристебнулася, чого, чесно кажучи, ніколи не робила в Україні. Дбала про безпеку, подорожуючи Європою, і то швидше убезпечувала гаманець: штраф за непристебнутий пасок загрожував чималий.

– Ага, американські гірки, – кивнув Вадим, котрий навіть не думав пристібатися.

– Оця дорога?

– Та ні, тут ще нормально.

Машину підкидало чим далі, тим більше. Ольга вже збиралася сказати, аби Чотар їхав повільніше, бо її «опель» до таких гойдалок не звичний. Погнуться диски, стануть на прикол серед лісу, тут станцій техобслуговування нема. Хоч би не довелося ночувати в машині. Та, схоже, Чотар сам зрозумів: скинув швидкість, спробував оминати найнебезпечніші ями.

Потім вони пірнули в ліс.

Одразу стало темніше, а шлях попереду мовби звузився. Вадим тихо вицідив крізь зуби лайку, роздратовано постукав пальцем по екрану навігатора. Тепер і Ольга побачила: з приладом щось сталося, сигнал зник, зображення завмерло. Керована інстинктом та раптовими підозрами, вона витягнула телефон, спробувала спіймати сигнал. Марно: Інтернет не ловив, а спроба перевірити зв'язок виявилася невдалою. Набравши номер Чотаря, вона почула: абонент поза зоною досяжності. Тим часом Вадим уже ліз по свій телефон, значно дешевший і простіший, ніж її.

– Мене викликайте, – сказала Ольга.

– Угу, – прогудів він, заклацав по кнопках, показав дисплей. – Вас нема в зоні.

– Ото забралися.

– Буває, – кинув Чотар. – Та ми ще не приїхали. Далі буде.

– Знаєте, куди їхати?

– Тут, бачте, іншої дороги нема.

Вузька й побита дорожня стрічка вела вперед. Тепер під колесами вже не було навіть натяку на асфальт, горбів стало ще більше. Вадим скинув швидкість до мінімальної, «опель» повз черепахою. Лісова стіна сунула з обох боків, мовби стискаючи подорожніх, та враз стало світліше. Дерев обабіч дороги ніби розступилися, порідішали, і машина вирулила на невеличку галявину.

Поперек тягнулася інша, зовсім вузька бита дорога.

– Нам сюди, – сказав Вадим. – Ласкаво просимо.

Завернувши праворуч, він проїхав ще метрів п'ятдесят і загальмував. Ольга покрутила головою, збентеження й невпевненість

поволі витісняла цікавість. Місцевість виглядала типовою глушиною, яку вона могла бачити хіба в кіно про паралельні світи, населені відьмами, велетнями, гномами, бородатими чаклунами, драконами та іншими химерними істотами.

Вона відчепила пасок і вийшла.

Одразу зрозуміла, чому Чотар наполягав, аби вдягнула зелену брезентову куртку, такі самі штани й туристичні кросівки. Місце, у якому вони опинилися, могло б стати раєм земним для ненависників спекотного задущливого літа. Звідкілясь узялася приємна прохолода, за її відчуттями – не вище двадцяти градусів. Дихалося краще, та все довкола ніби завмерло. Лише дзижчання мух та комарине пицання порушували тишу пралісу, яку сміливо можна охрестити прадавньою, не інакше.

Хряснули дверцята – Чотар теж вийшов, зробив кілька гімнастичних вправ, витяг ковіньку з салону.

– Оце вона і є.

– Проклята дорога?

– Відрізок. Бачте, – він показав палицею, мов указкою, в обидва боки. – Вона тягнеться туди й сюди. Якщо дивитися ліворуч, – Ольга повернула голову, – то вийде такий собі трикутник між шляхом, котрим ми сюди вибралися, й основною трасою. Тільки з неї, з того боку, ми б хрін заїхали.

– Чому?

– Там ніхто не їздить. Не смійтеся, але час уже розказати місцеву легенду.

– Не збираюся сміятися, – вона повела плечима. – Скажіть краще, ви раніше знали цю казочку?

– Можете не вірити, але справді не знав. І з появою інтернету цінність усної народної творчості впала. Не треба їздити по селах, набридати старим людям, збирати фольклор. Запитайте в пошуковій системі, вам видадуть десяток посилань.

– Хочете сказати, ось ця, – Ольга тупнула, – дорога встигла обрости кількома легендами?

– Однією. Розказаною різними людьми по-різному. Та суть не міняється.

– Ну-ну.

Ольга полізла по цигарки. Чотар розпростав плечі, наче вчитель, який викладає бешкетникам й ледацюгам нову важливу дисципліну. Обсмикнув брезентову куртку, кахикнув.

– Отож у давні-прадавні часи це місце оточували непролазні болота. Хто забреде й утратить обережність, того твань засмокче. А ще на волинських землях мешкали люди, котрим набридло терпіти чужу владу. Мова про вісімнадцяте століття, ще й історії вам трошки.

– Я знаю історію, – Ольга хтозна-чому почала дратуватися. – Можна ближче до теми?

– Усе дуже близько, – поблажливо посміхнувся Чотар. – Не маю сумнівів, що знаєте історію. Та все одно нагадаю. Триста років тому по всій Україні гуділи повстання проти польської шляхти. Не в змозі приборкати повсталих, поляки попросили допомоги в царя Петра. Дуже погану роль у цьому відіграв тоді наш гетьман Мазепа, на той час – царський союзник. Але не про нього мова, – Чотар убив комара на щоці й, зиркнувши на роздушену комаху, витер руку об штани. – Ясна річ, повстання зазнали поразки. Війська поруйнували міста й села, деякі просто стерли з землі. Люди тікали хто куди. Або за Збруч, де все вляглося й умови для життя були кращі. Або шукали спокою на своєму терені. Головне: треба було селитися там, куди карателям буде важко дістатися. Так селяни освоювали нові місця. За цими болотами якось виявили гарну місцину, почали потроху забудовувати. З перших хуторів і виникло село Піщане. Звідси починається наша страшна історія.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

АНДРІЙ КОКОТЮХА

ТЕМНІ ТАЄМНИЦІ

